

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HÍRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyúttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, január 26.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: A parlament és a városok.
- Az adóreform dicsérete.
- Pénzügyi közgyűlések.
- Török-bolgár háború előtt.
- A déliolaszországi pusztulás.
- Koralek Paula Aradon.
- „Jaj de jó!”
- Beszélgetés Anthes Györggyel.
- Bünpör a kovaszinci bíróválasztás miatt.
- Justh Gyula Bécsben.
- Fogházra ítélt orvos.
- „Csak egy négyesöglet.”
- Tarkaságok.
- Tarca: Japán nő a japán nőkről.

A parlament és a városok.

Arad, január 25.

A képviselőház megtisztelte a vidéki városokat azzal, hogy bizottságot küldött ki a boldogításukra. Panaszokra, kielégítetlen vágyakra ez a legolcsóbb módja a vigasztalásnak s valljuk be, hogy a vidéki városoknak eddig még ebben se volt részük. A bizottság multkor foglalkozott a vidéki városok helyzeteivel és tanácskozásainak eredményét most nyomtatásban kiadta. S a jelentésből csakugyan megláthatják a vidéki városok: mennyi minden volna, a mi még eltérne náluk.

Van azonban egy pontja a jelentésnek, a melylyel különbözökép érdemes foglalkozni. Ez a rész a városi üzemekről szól, azaz a közszolgáltatást teljesítő vállalatok házi kezelésbe vételéről:

„Régóta kelt feltűnést azok előtt, akik a városok háztartási kérdésével foglalkoznak,

hogy míg külföldön a városoknak és községeknek tekintélyes jövedelmet adnak azok az üzemek, amelyek városi kezelésben vannak, addig nálunk ezek az üzemek legtöbb helyen a magán-üzemkedésnek vannak átengedve.

Senkinek sem lehet kifogása az ellen, hogy a magánvállalkozások terjednek és szerencsésen prosperálnak. A nemzet vagyonát gyarapítják az egyeseknél fölhalmozott tőkefölöslegek. De a polgárookra ránehezedő rendkívül súlyos közterhek mellett okvetlenül arra is kell gondolni, hogy azok a jövedelmek, amelyek célszerűen csupán a közönséget illethetik meg, maradjanak meg a városoknak és községeknek jövedelmi forrásai.

Ugyis a városoknak fejlődése és kulturális áldozatai biztosíthatják ezeket a folyton emelkedő jövedelmeket, azokat tehát magáncélok javára átengedni nem méltányos.

Tudvalevő dolog, hogy mennyi magánérdek és jogosulatlan befolyás érvényesül ezeknek a kérdéseknek eldöntésénél az egyes városok közgyűlési termeiben, szükséges tehát, hogy törvényhozási intézkedések tétessenek, amelyek ezekben a kérdésekben a kormány befolyását, ellenőrzését és irányítását erősebbé teszik.

Szép szavak, teli lendülettel, azok számára, akik először hallják. Nekünk, aradiaknak már másként hangzik.

Valaha, amikor a házi kezelés politikája előttünk is olyan új volt, mint a képviselőház város-istápoló bizottsága előtt, mi is rajongói voltunk annak, hogy az üzemek a köznek tulajdonai legyenek. Azóta azonban egy kissé meghiggadt ez a lelkesedésünk. A változást nem lord Awebury idézte elő nálunk, aki (ha az olvasó még

emlékezik erre az előkelő idegenre) könyvet írt a házi kezelésről. Hanem lehiűtöttek a tapasztalatok. Igaz, még nem adott határozott adatot arra, hogy a mi jövedelmező vállalat a részvénytársaságnak, az egyszerre a deficitnek vésze lesz, mihelyt a város kezébe jut. Azt azonban láttuk, hogy az ilyen házi kezelés első jelensége, hogy a házi üzemek mellé új állást, új hivatalokat szerveznek, a melyekről nem bizonyos, hogy a velük járó költségek az üzemekből kikerülnek. Ha tehát más előny nem jár a házi kezeléssel, akkor nem kell olyan móhóan nekirohannunk...

Van azonban a bizottsági jelentésnek másik része, amely a vidéki városok közgyűléseire vet árnyat. Nem akarjuk a törvényhatóságokat ezekkel szemben védeni; de tagadhatatlan az is, hogy a vállalatok csakugyan el tudják helyezni a törvényhatóságokban a maguk érdekeinek védőit. Annál könnyebb ez, mert a közbizalom megnyerése se szükséges hozzá; módot ad rá a virilizmus intézménye. A törvényhatóságokba befészkelő nyílt öszszeférhetetlenség így se nagyobb a parlament kisebb-nagyobb rejtett inkompatibilitásainál.

A valóság, a jelentős tény ebben a dologban más: az, hogy a városok érdekei a vállalatokkal szemben nem tudnak diadalmaskodni; nem a „törvényhatóságban érvényesülő jogosulatlan befolyás” okozza, hanem a miniszteriumokban érvényesülő, nem kevésbé jogosulatlan összeköttetések. Ev-

Japán nő a japán nőkről.

★

Sumi Myakawa, egy nagyműveltségű japán hölgy, érdekesen cseveg egy berlini szemle hátsábján a japán nőkről.

Mindenekelőtt a japán nő mostani helyzetéről és a japán házasságokról szól. Majd minden japán leány, alig hogy az iskola padjait elhagyja, férjhez megy. Ha férje a család legidősebb fia, úgy ennek szüleiivel együtt él. A mikádóhoz és a házához való hűség, valamint a gyermeki engedelmesség, a japán morál alapelvei. A fiukat és leányokat ebben az irányban nevelik odahaza és az iskolában, a szegény és a gazdag családokban egyaránt.

A legelterjedtebb japán közmondás: „Engedjétek, hogy a tavasz lehellete lengje át házatokat.” Hogy ezt az ideált megvalósítsa, a japán nőnek bölcsnek, hálásnak, gyengédnek, engedelmesnek kell lenni. Nevelésére különösen nagy gondot fordítanak, mert életviszonyai sok önmegtartózkodást és önzetlenséget követelnek. Nem könnyű az após és anyós házában élni. De azért ott is lehet boldogság. Azok a gyermekek, akik anyjuk nemes türelmét és önfeláldozását látják, a maguk részéről szintén őt tekintik követendő példának.

Ebben az életmódban van a leglényegesebb különbség a keleti és nyugati civilizáció közt.

Az európai elkülönített otthon előnye kézenfekvő. Nagyon könnyű a saját izlésünk szerint élni, az otthonunkat a föld más pontjára áttenni, gyarmatosítani. Az európaiak dolgoznak, hogy pénzt szerezzenek és ezzel saját tűzhelyt alapítsanak.

Én magam is megkísérlettem európai módon élni, de csakhamar arra a meggyőződésre jutottam, hogy ez a szokás nem felel meg a hajlamaimnak. A saját otthonban nagyon is sok az individualizmus, az önzés. Attól félek, hogy az európaiakból minden tisztelet kivész az öreg szülők iránt s hogy a családi kötelek meglazulnak. Ha a szegény ember nem képes vagyont gyűjteni, vénségére kénytelen a szegények házába menni. Japánban nincsenek ilyen házak és nincs is azokra szükség, mert a legszegényebb emberek gyermekei is büszkének arra, hogy gondoskodnak a szüleikről. Ha pedig nincsenek gyermekek, úgy a rokonok teljesítik ezt a kötelességet, mert nem akarják, hogy az elaggottak könyöradományokat fogadjanak el.

A leánynevelés problémája a japán szokások szem előtt tartásával alakult ki. Husz év előtt azt a hibát követték el, hogy a leánynevelést nyugati mintára szervezték. A leányokat iskolába küldték s a rendes tantárgyakra, ezek közt egy európai nyelvre is oktatták. Ha azután rövid idő múlva férjhez mentek, jól tud-

ták mindezeket a tárgyakat, de nem értettek sem a ruhaszabáshoz, sem a háztartás teendőihez. Nem voltak képesek se szelidek, se türelmesek, nem voltak képesek a háztartásukat vezetni. Csakhamar észrevehető volt a modern leánynevelésnek ez a hátránya, minek következtében az olyan iskolákban, ahol eleinte ötszáz növendék volt beiratkozva, egy-két év múlva hetvenre apadt a növendékek száma.

Szerencsére azután egy újabb fordulat állott be. Felismerték a rendes nőnevelés szükségét, de összekötötték azt a háztartástan oktatásával. A kormány minden kerületben gyakorlóiskolákat alapított és Tokióban egy tanítóképző-iskolát létesített. A régi hibákat kikerülve arra fektetik a fősúlyt, hogy a férjnek derék élettársat és a gyermekeknek példás anyát neveljenek.

Európában talán korlátoznak találják azt a japán törekvést, hogy jó hitveseket és anyákat neveljenek, de én mindamellert remélem, hogy hazám hű marad ehhez a szokáshoz. Eljöttem Európába, hogy a ti otthonotokat lássam. Sok szépet tapasztaltam. Az európai asszonyok is szép rendben tartják a házuk táját, az európai nők is bátorítják férjüket az élet küzdelmeiben... de a tulajdonképeni női erényeknek még sincs olyan meleg otthona, mint Japánban.

tizedes tapasztalataink vannak arra, hogy a vállalatok, illetve azoknak hatalmas gazdái, a tőkecsoportok, milyen ügyes módon tudtak szert tenni jóakaró támogatókra a minisztériumokban. Az aradi villamos vasut ügye tisztán a minisztériumbeli referenseken törött meg. De lehetne egyébről is szólni, más adatot is felhozni, ha ennek a cikknek a leleplezés, vagy az óvatos gyanúsítás lenne a célja.

De nem az. Ha a képviselőház bizottsága félti a városok azon ifju törekvéseit, hogy az üzemeiket városi kezelésbe vegyék, akkor ne csak a törvényhatóságbeliektől féltse, hanem terjessze ki gondját a minisztériumokra is, ahol a városok nagy fölbuzdulásaira, határozataira megsemmisítéssel válaszolnak. S ha orvosságot keresett volna, bizonyosan talál olyat, amit egyébre is használhat. A neve: *városi autonomia* — de olyan, aminő nemesak a papíron, de a valóságban is az. Erről nem olvastunk a képviselőház bizottságának jelentésében, a melylyel a vidéki városok hóna alá nyult.

Az adóreform dicsérete.

A képviselőház ülése.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Budapest, január 25.

A képviselőház folyosóján zajos derűtséget keltett egy balpárti képviselőnek baljóslatu jóvendőlése: Schönberger báróné Budapestre jön, tehát a válság akut. Ez az epés megjegyzés indította meg a vitát a jóvendőről, a válságról, a választásról, amelynek elkövetkezését már márciusra jósolják. Sokat foglalkoztak egy bécsi ujság cikkével, amelyben az van megírva, hogy Budapesten új megoldási formulát találtak fel a bankkérdésben, amelynek közösége, a bécsi ujság szerint, biztosítva van a megkötött paktumban.

Már fél 11 óra volt, amikor Justh Gyula elnök az ülést megnyithatta, mert addigra beérkezett vagy 20 képviselő a Házba. A kormány részéről az ülést megnyitásokor csak Wekerle és Günther miniszter volt jelen.

A jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után elnöki előterjesztések következtek, melynek során bemutatja a török parlament elnökének válaszirátát, amit a magyar parlament üdvözlésére küldött. Az irományok bemutatása után áttértek az adóreform tárgyalására. Az első szónok:

Baross János dr. beszéde elején Sándor Pállal polemizál. Rámutat a délvidéki svábság monstre küldöttségére, mely alkalommal a bogarosi nagygyűlés határozataképp üdvözölték a kormányt és kérték, hogy az adóreformot mielőbb emeljék törvényerőre. Ez volt a kisgazdák igazi megnyilatkozása. Attér a kataszter kiigazítás kérdésére. Kijelenti, hogy maguk az agráriusok követelik a kataszter kiigazítását, tehát nem akarják, hogy ne fizessenek megfelelő adót. A kataszter kiigazítása nem a kisbirtokost fogja sújtani, hanem kizárólag a nagybirtokos osztályt. Attér a földadó kontingentálására és azt fejtegeti, hogy ez a kontingentálása a földadónak kizárja azt, hogy a kisbirtokosság adója emelkedjék. Beszéde egész során Sándor Pál összes érveit megcáfolni iparkodik. A legnagyobb örömmel, hálával és elismeréssel fogadja a benyújtott adójavaslatot.

Surmin György horvátul beszél a javaslat ellen.

Vlad Aurél beszélt ezután a javaslat ellen. A reform a hitbizományoknak kedvez. Utána

Roics Mihán horvátul beszél a javaslat ellen, mire az ülést véget ért.

Pénzüntézeteki közgyűlések.

Az Aradi Első Takarékpénztár közgyűlése.

Vasárnap délelőtt tartotta hatvan-nyolcadik évi rendes közgyűlését az *Aradi Első Takarékpénztár*. Ez a hatalmas vidéki intézet évről-évre szebb eredménnyel lép a közönség elé. Üdvös közgazdasági tevékenysége nemcsak Aradon és a környéken, de igen széles körökben — elismerésre és méltánylásra talál s ennek az elismerésnek csekély lerovása volt az a lelkes ünneplés, melyben az intézet részvényesei az igazgatóságot s kiváló vezérigazgatójukat, *Ottenberg Tivadart* a tegnapi közgyűlésen részesítették.

(A közgyűlés megnyitása.)

A részvényesek élénk érdeklődése mellett nyitotta meg a közgyűlést az elnöklő *Sarlot Domokos* főkapitány. Megállapítva, hogy a szabályszerűen összehívott közgyűlés határozatképes, meleg hangon üdvözölte a megjelenteket és a jegyzőkönyv vezetésére *Müller Károly* takarékpénztári ügyészt, hitelesítésére pedig *Bánhidyt Antal* bárót és *Ottrubay Károlyt* kérte fel. Résztvevő hangon parentálta el ezután a múlt év végén elhunyt *Csepreghy Mihályt*, aki a takarékpénztár választmányának volt tagja és akinek érdemeit az elnök indítványára jegyzőkönyvben örökíti meg.

(Az igazgatósági jelentés.)

Ottenberg Tivadar vezérigazgató terjesztette elő ezután az intézet múlt évi tevékenységéről szóló érdekes igazgatósági jelentést. A jelentés kiemelkedőbb részei ezek:

A válságszerű pénzüntézet, amellyel az 1907-ik évet lezártuk, meglepően gyorsan alakult át pénzbőséggé. Azonban a pénzpiac ezen jelentékeny javulása mindenütt inkább befolyással volt a közgazdasági életre, mint hazánkban. Noha a pénzüntézet az egész éven át kedvezőek voltak, sajnos, ezen körülmény nem ébresztette föl nagyobb mérvben a vállalkozási kedvet, minthogy az előző évi pénzüntézet hatása alatt minden téren nagy tartózkodás mutatkozott és a pénzbőséget csak az általános üzleti pangás okozta keresethiány idézte elő. A külföldön elhelyezett magyar értékpapiroknak az előző években tapasztalt visszaözlése nem szűnt meg ez évben sem és azon remény, hogy az Ausztriával való gazdasági kiegyezés létrejöttével értékpapirjaink, főleg járadékaink és zálogleveleink elhelyezése jelentékenyen javulni fog, teljességében meghiusult. Allampapirjaink árfolyamai évek óta nem tapasztalt alacsony színvonalra hanyatlottak és ezen felette szomorú jelenségnek okai eléggé ismeretesek. Sajnos, kevés kilátás van arra nézve, hogy a jelenlegi állapot hamarosan megjavuljon és önámítás volna nyíltan ki nem mondani, hogy nem csupán a súlyos külpolitikai viszonyok, hanem főképen és elsősorban a *jegybank jóvendő szervezetének kérdése*, valamint az eddigi bankközösségnek megszüntetését célzó törekvések nagyban hozzájárultak a helyzet rosszabbodásához. Az *Osztrák-magyar Bank* fényesen bevált intézményének megszüntetésére irányuló mozgalom nagymérvben nyugtalanítja és érthető aggodalommal tölti el a pénzpiacot, valamint az érdekelt köröket. Mindazok, akik e nagy horderejű kérdést elfogulatlanul mérlegelik, nem zárkozhatnak el azon aggodalomtól, hogy ha az *Osztrák-magyar Bankot*, mely tudvalevőleg az 1907-ik évi világszerte uralkodott pénzüntézet alatt az összes jegybankok közül a legkifogástalanabban állotta meg helyét és mely hazai gazdasági életünknek bevált biztos támaszát képezi, *ezidőszorint* megszüntetnék, illetve szervezetét szétválasztanák, súlyos károsodást szenvedne az állam- és magánhitel és az összes gazdasági tényezőkre nézve jelentékenyen rosszabbodnának a hitel- és kamatviszonyok. Meggyőződésünk, hogy az e kérdésből hazánkra

hárulható és következményeiben végzetessé válható válságot csakis aképpen lehetne elkerülni, ha a bankkérdés minden politikai momentum kikapcsolásával tisztán és kizárólag gazdasági szempontból intéztetik el.

A múlt év gazdasági viszonyai kétségtelenül kedvezőek voltak. Vidékünkön *határozottan jó középtermés volt*, melynek eredménye lényegesen felülmuta az előző évit. A gabonának ugyancsak emelkedő irányzatot öltöttek: aratástól kezdve egészen az év végéig állandóan emelkedett a gabona ára, mely körülmény, nemkülönben a föld árának lényeges emelkedése, igen kedvező befolyással volt gazdáink és a birtokososztály helyzetére.

Evvel összefüggőleg örömmel jelenthetjük, hogy piacunkon és vidékünkön a lefolyt évben egyáltalában nem fordult elő számottevő bukás, fizetésképtelenségek is csak igen csekély mértékben voltak, ami városunk és környéke gazdasági viszonyainak szilárdságáról és megbízhatóságáról tesz tanúságot, intézetünk pedig a rendes üzletágak egyikében sem szenvedett említést érdemlő veszteséget.

Örömmel jelentjük ezzel kapcsolatban, hogy az elmúlt évben sikerült újabb értékes *külföldi üzleti összeköttetéseket* létesítenünk, melyeknek további fenntartására és fejlesztésére a jövőben különös súlyt és gondot fogunk fordítani.

Attérve az elmúlt évben folytatott üzleti tevékenységünk részleteire, ezuttal is megnyugvással jelenthetjük, hogy intézetünk mobilitása minden tekintetben megfelel a legszigorubb követelményeknek és hogy a lefolyt üzletévben is sikerült folyóüzleteink intenzív ápolásával az adók, illetékek és költségek növekedése dacára mérlegünket még a tavalyi fényes tiszta nyereséget is túlhaladó eredménnyel lezárunk.

(A nyereg felosztása.)

Az 1908. évi összeforgalom volt *515.574,854 Korona 96 fillér*, a tiszta nyereség pedig *518,787 korona 81 fillér*. Ezt az összeget az igazgatóság javaslatára a közgyűlés a következőképpen osztotta fel:

1. 2500 drb 600 koronás részvény 1.500.000 koronát tevő részvénytőke után 6 százalék kammat 90.000 korona
2. A múlt évi 40.000 korona elővezetés és a részvénytőke 6 százalék levonásával még fennmaradó 388.787 korona 81 fillérből a) 1 és fél százalék a külön tartalékalapnak 5831 korona 82 fillér, b) 8 százalék jutalék az igazgatóságnak 31.103 korona 02 fillér, c) 2 százalék jutalék a vezérigazgatónak 7775 korona 75 fillér, összesen 44.710 korona 59 fillér.
3. A felügyelő-bizottság tiszteletdíja 1908. évre 4500 korona.
4. 2500 darab részvény osztalékának 160 koronára leendő kiegészítésére felülköztalékul 310.000 korona.
5. Jótékony célú adakozásokra 4000 korona.
6. Az intézet hivatalnokainak jutalmazására 8000 korona.
7. Az értékpapir árfolyam különbözeti tartalékalap gyarapítására 10.000 korona.
8. Adótartalék gyanánt átvezetés az 1909. évre 7577 korona 22 fillér.
9. Az 1909. évi nyereség-számlára elővezetendő 40.000 korona.

Az idej *osztalék* tehát, mint látható, *160 korona*.

A közgyűlés ezután úgy az igazgatósági, mint a felügyelő-bizottsági jelentést, valamint a zárszámadást egyhangulag tudomásul vette és a felmentvényt az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak megadta.

(A részvényesek köszönete.)

Szabó Zoltán a részvényesek köszönetét tolmácsolta ezután meleg szavakkal. Kiemelte, hogy a szakszerűen és fényes eredménnyel vezetett intézet az utóbbi esztendő alatt magasan kinőtt a vidéki takarékpénztárak színvonalából. Rámutatott, hogy ezen eredményes működés sikerének oroszlanrésze *Ottenberg Tivadar* vezérigazgatót, az igazgatóságot, valamint a köréje csoportosuló lelkiismeretes és kötelességtudó tisztviselői kart illeti.

Jellinek Henrik dr. indítványára ezután a mandátumában lejárt tisztikart szavazás nélkül, közfelkiáltással, egyhangulag ismét megválasztották. A tisztikar tagjai a következők lettek:

(A megválasztottak.)

Elnök: Sarlot Domokos. **Igazgatóság:** Gyoroki Andrienyi Károly, Domány József, Hánn Alajos, Parecz György, Schuster Illés, Tedeschi Viktor. **Ottenberg Tivadar** vezérigazgató. **Felügyelő-bizottság:** Dániel Kálmán elnök, Braun Mór, Maresch Gyula és Goldschmidt Miksa, tagok. **Váltóbírói bizottság:** Assael A. Abraham, Baross Ferenc dr., Dobiaschi József, Elles Armin, Halmay Andor, Herman Gyula, Lukácsy Lajos, Lustig Armin, Priegl István dr., Reicher Károly, Seidner Bernát, Spitzer Ignác, Steiner Vilmos, Steiner Jakab, Wallfisch Armin, Weisz Márkus. **Igazgató választmány:** Bánhidy Antal báró, Bogdán Virgil dr., Csánk Lajos, Fixek István, Fejér József, Funkelstein József, Glück Károly, Gutzjahr Mihály, Holländer Ignác, Istvánfy Béla, Leopold Zsigmond, Lonovics Gyula, Lukácsy Lajos, Mikolay Lajos, Müller Károly, Nemess Zsigmond dr., Nussbaum Zsigmond, Ottrubay Károly, Posgay Lajos dr., Riedl Mór, Robitsek Agost dr., Simay István, Steiner Ferenc, Szabó Zoltán, Szende Tivadar dr., Tagányi Gusztáv, Tiszti Lajos, Varjassy Árpád és Verboš Nándor.

Sarlot Domokos elnök az újonnan megválasztottak nevében megköszönve a bizalmat, kijelentette, hogy a jövőben is lelkes buzgalommal fognak munkálkodni az intézet érdekében. A közgyűlés az elnök zajos éltetésével ért véget.

(Megjelentek.)

A közgyűlésen jelen voltak: Andrienyi Károly, Assael Ad. Abraham, Bánhidy Antal báró, Braun Mór, Braun N. Antal, Berger Miksa Temesvár, Bienenstock Jakab, Csillag Lajos, Domány János, Dániel Kálmán, Domány J. zsef, Dóry Jenő, Dobiaschi J. zsef, Eckhart Ede, Ecker Gyula, Elles Armin, Embel Iván, Funkelstein József, Fényes Samu dr., Goldschmidt Sándor, Glück Károly, Gruber Hugó, Grimm A. J. zsef, Grallert Rezső, Hánn Alajos, Herold Gyula, Holländer Ignác, Hoffmann Antal, Hartman Béla, Hegyi Albert, Heim Ferenc, ifj. Hánn Alajos, Jelinek Henrik dr., Kálmán Ferenc dr., Kohn S. N., Kohn József, Kuttu Alfréd dr., Kosztka Emil, Kadas Kálmán, Kirnbauer Lajos, Kauffmann Sándor, Kneffel Lajos, Lukácsy Lajos, Laczay Gyula, Lustig Armin, Lengyel Tivadar, Löbl Gyula, Limbeck János, ifj. Löcs Rezső, Molnar Antal Debrecen, Mikolay Lajos, Müller Károly, Maresch Gyula, Maresch Samu, Mihalik József, Mihályi Agoston, Naschitz Árpád Temesvár, Nussbaum Zsigmond, Nemess Zsigmond dr., Neumann Herman, Nemes Géza, Ottenberg Tivadar, Oravecz Miklós, Obláth Béni, Ottrubay Károly, Piek Ernő, Parecz György, Rosenfeld Herman, Reicher Károly, Reiber Emil, Robitsek Agoston dr., Reiniger A. S., Ring Lajos, Raucher Emil, Réthy Viktor, Robitsek Samu, Szende Tivadar dr., Seidner Bernát, Schuster Henrik dr., Schuster Illés, Schartner Károly dr., Schvartz Herman, Schvartz Adolf, Szabó Zoltán, Steiner Ferenc, Steiner Vilmos, Steiner Jakab, Sztáubert Izidor Szeged, Stein Emil Temesvár, Tagányi Gusztáv, Tones Ferenc, Tenner József, Tedeschi Viktor, Weisz Dávid, Weisz Márkus, Werner Károly, Wallfisch Armin, Verboš Nándor, Weisz Vilmos, Weisz Samu és Zimmermann Ferenc.

Az Aradi Polgári Takarékpénztár közgyűlése.

Vasárnap délelőtt tartotta évi rendes közgyűlését az Aradi Polgári Takarékpénztár is. Aradváros e folyton fejlődő intézete a most lezáródott esztendőben is igen szép eredményt ért el, mely úgy a nyereség, mint az osztalék növekedésében kifejezésre jutott. A szép sikerben kiváló része van Nattland Bernát vezérigazgatónak, valamint az igazgatóságnak és a kiváló tisztviselői karnak.

A közgyűlést délelőtt 11 órakor nyitotta meg az elnöklő Urbán Iván, nyugalmazott főispán. Konstatálva a közgyűlés határozatképességét, a jegyzőkönyv vezetésére Parecz Béla dr. intézeti ügyész, hitelesítésére pedig Reicher Károlyt és Embey Ivánt kérte fel.

Nattland Bernát vezérigazgató olvasta fel ezután az igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentéseket. Ezek szerint a mérleg jövedelmi

egyenlege 270,453 k. 68 f., mely összegből a tartalékalap 1908. évi 5% kamataira fordítandó 30,414 k. 28 f., a tartalék-alapnak 22,003 k. 94 f., a nyugdíjalapnak 4,400 k. 78 f., az igazgatóság jutaléka 22,003 k. 94 f., a vezérigazgatóé 4,400 k. 78 f., a tisztviselőké 2,200 k. 39 f., a felügyelő-bizottságé 4000 k.

A szép nyereség következtében a részvények osztaléka 1, illetve 5 koronával lett nagyobb a tavalyinál. A 160 kor. névértékű részvények osztaléka lett 13 kor., a 800 koronásoké 65 korona.

Az igazgatóság ezután mély fájdalommal emlékezett meg azon veszteségről, mely az elmúlt év folyamán Bakos Odön dr., Csepreghy Mihály, Inokai Tóth Lajos és Maffey Géza elhunytával érte az intézetet. Az igazgatóság indítványára a közgyűlés elhalálozásuk felett jegyzőkönyvi részvétét fejezte ki.

A felolvasott jelentések tudomásulvétele és a felmentvények megadása után Szathmáry Gyula indítványára a közgyűlés Urbán Ivánnak, az intézet népszerű elnökének, Nattland Bernátnak, a kitűnő vezérigazgatónak, valamint az igazgatóságnak és lelkes tisztviselői karnak jegyzőkönyvi köszönését fejezte ki, mire a közgyűlés véget ért.

A közgyűlésen jelen voltak:

Urbán Iván elnök, Szathmáry Mihály, Parecz Béla dr., Nattland Bernát, Domokos Lajos, Mittler Izidor dr., Glück Károly, Réthy Viktor, Keresztes Gyula dr., Kosztka Emil, Hoffmann Antal, Floreszku György, Hirschman Albert, Münz Márton, Müller József, Vasarhelyi Dezső, J. Deutsch M. r., Szabó Gyula, Reiber Emil bankfőnök, Magyar Ferenc, Reicher Károly, Tulipán Sándor, Kohn J. zsef, Kirle Antal, Kirnbauer István, Kohn S. N., Weisz Dávid, Dengl Lajos, Vasarhelyi J. zsef, Schwarz Zsigmond, Kövér Zsigmond, Steiner József, Stein Zsiga, Bánfi Sándor, Ráskai Miksa, Wally György, Kautmann Lajos, Neuman Herman, Rosenfeld Herman, Dániel Endre, Lengyel Tivadar, Braun N. Antal, Weinberger János, Reiniger Samu, Schannen Béla, Weisz Géza, Leszai Sándor, Embey Iván, Révész Adolf, Kálmán Ferenc dr., Steiner Vilmos, Vag. Imre, Limbeck János, Seidner Bernát, Löcs Rezső, Lévai Adolf, Leichter Lipót, Funkelstein J. zsef, Wittmann Károly, Gruber Hugó, Maresch Gyula, Braun Mór, Gruber István, Tenner József, Vay János, Werner Károly, Raucher Emil, Kaufmann Sándor, Deutsch Izidor, Guttmann Albert, Kertész Miksa dr., Ring Béla dr., Kneffel Lajos, Ring Lajos, Reinhart Gyula, Mihalik J. zsef, Szabó József, Nikulás Sándor, Freud Fülöp, Heim Ferenc, Holländer Ignác, Nemess Zsiga dr., Mihályi Agoston, Mikolay Lajos, Szathmáry Gyula, Weisz Samu, Oravecz Miklós, Bokor Alajos, Dániel Lajos, Singer Israel, Jelinek Henrik dr., Verzar Márton.

MULATSÁGOK.

(=) **Vasas-bál.** A vas- és fémipari tisztviselői országos nyugdíjgyűlésének aradi fiókja elhatározta, hogy március 6-án a **Központi-Szálló** nagytermében Vasas-bál-t rendez. Az előkészítő-munkára egy tíz tagú bizottságot választottak. Az előkészítő-bizottság és rendezőség névsora, valamint a Vasas-bálak régi-jó hírneve már is biztosítja a bál fényes sikerét. Az ifjuság körében, úgy mint a hölgyek közt élénk érdeklődés mutatkozik a bál iránt és nem tuzunk, ha azt jósoljuk, hogy az idei Vasas-bál egyike lesz a farsang legfényesebb sikerült, igazán kedélyes mulatságainak.

(=) **Széchenyi-bál.** Már a múlt évben felkeltette az egész ország érdeklődését az a rendkívül nagyszabású és díszes farsangi ünnepség, melyet a fővárosban Széchenyi-bál neve alatt tartottak meg. Az idén azonban a múlt évi sikert is fölülmulja a Széchenyi-bál. A február 6-án tartandó bálnak, melyen Izabella és Augustia főhercegnők és József főherceg a fővárosi világ legelőkelőbb társaságaival együtt jelen lesznek, az kölesönöz az idén érdekesség, hogy a lányok mind ibolya díszszel jelennek meg, lehetőleg lilaszínű ruhában. A fővárosi Vigadó hatalmas méretei erre az estére ritka látványosságot nyújtanak. A bál élén Andrássy Tivadarné grófné, Apponyi Albertné grófné és Batthyány Lajosné grófné vezet-

háziasszonyok, Széchenyi Béla gróf, koronőr, Esterházy Mór, ifj. Mailáth György, Pallavicini György, Sigray Antal, Széchenyi László és Wenkheim László grófok, míg a rendezést Dobay István dr. elnök és Schandl Károly dr. másodelnök vezetik.

(=) **A borosjenői polgári olvasókör** február 6-án a borosjenői polgári olvasókör újonnan épült helyiségében zártkörű táncestélyt rendez.

(=) **A zámí iparosok** február hó 7-én, vasárnap a létesítendő népkönyvtár alap javára a Kermos-féle szállodában táncvigalmat tartanak.

Török—bolgár háború előtt.

A balkáni események.

Távirati tudósítás. —

Arad, január 25.

A Balkán csak nem tud elesenedni. A mai ügyünk Törökországgal ugyan biztosítottak látszik, hála Aerenthal diplomáciai ügyességének és a esekély ötvennégy millió koronának, amelyet kárpótálás címén fogunk fizetni, azonban most máshonnan tornyosulnak a felhők. **Bulgária ma elrendelte a nyolcadik hadosztály mozgósítását és ezzel hadilétszámra emelte.** Ezen mozgósítás ele Törökország ellen árányal, mely most, hogy a monarchiával rendezett, úgy látszik Bulgáriával akarja rendezni még kiegyenlített számadását. Bolgárország azonban résen van és a drinápolyi határon huszenötezer főből álló bolgár hadtest áll figyelő szemmel és támadásra kész fegyverrel.

Mai balkáni híreink a következők:

Bulgária mozgósított.

Szöfiából jelentik: Ma reggel rendeletet köcsötök ki, amely a staracagorai hadosztály összes fegyvernemeihez tartozó 13 évfolyamát három heti hadgyakorlatra táviratilag behívja. Ezen intézkedés folytán a nevezett hadosztály teljes hadilétszámra emeltetik. A rendelet óvatossan kerüli a mozgósítás kifejezést. illetékes helyen történt kijelentés szerint a drinápolyi határvidéken nagy összecsapások történtek és Törökország két sztratégiailag fontos hadállás megszállását tervezi. A miniszterelnök holnap fog egy, ez ügyben beadott interpellációra válaszolni.

Bosnyákok küldöttsége

Szerajevóból jelentik: A Turquie azon jelentése, amely szerint az ottani bosnyákok küldöttsége Boszniába készül jönni, hogy a mokamedánokat az emigrálás gondolatától eltérítse, itt csodálkozást kelt, miután a monamedán lakosság körében felmerült ily szándékoknak semmi jelét nem lehet észrevenni. Sőt a muzulmán intéző bizottság ismételt felszólította pártembereit, hogy minden kivándorlási tervről tegyenek le, miután erre egyáltalában nincs semmi okuk és a kivándorlás csak árthat a muzulmán elemnek. A jelzett küldöttség időérkezéséről itt nem tudnak.

Berlinből jelentik: A bolgár kormány a nyolcadik hadosztály mozgósítását óvatossági rendszabálynak mondja Törökország ellen. A bolgár kormány jó forrásból tudja, hogy Törökország meg akarja szállani Bethseba városát és ezzel befejezett tényt akar teremteni. Bolgárországot ezen városért jobban keletre fekvő területtel akarja kárpótolni. Bulgária ennek megakadályozása végett mozgósította a nyolcadik hadosztályt, amely most 25.000 emberből áll és várakozó álláspontot foglal el a török határon.

Szerbia készülődésel.

Konstantinápolyból jelentik: A Jeni Gazeta értesülése szerint Szerbia újlag 1200 lovat vásárolt Oroszországban. A Jeni Gazeta határozottan megafolja azt a hírt, hogy a szultán a kamarának átengedi a dolina bagdzse palotát. Sir Edward Grey angol külügyi államtitkárnak az ententére vonatkozó beszédje a

török kormánykörökre láthatólag kedvező benyomást gyakorol.

A külföld és az annertő.

Párisból jelentik: A szocialista párt nemzeti tanácsának mai teljes ülésén Vaillant jelentést tett a nemzetközi iroda tevékenységéről és utalt azokra a szolgálatokra, amelyeket Jaures és Pressense képviselők teljesítettek a francia-német viszony megjavítása körül. Ezután Ausztria-Magyarországból, Szerbiából, Boszniából és Hercegovinából érkezett jelentések alapján beszámolt Oroszország intrikáiról, amelyekkel Szerbiát és Montenegrót mindenáron harcra akarja bírni. Hangsúlyozta a szocialisták egyetértését a béke fenntartása érdekében.

Kölnből jelentik: A Kölnische Zeitz. berlini távirata Grey angol külügyi államtitkár beszédére megjegyzi, hogy a kifejezetten békés tendenciájú beszéd annyiban felel meg teljesen Németország álláspontjának, hogy a monarchia és Törökország között létrejött egyezményt igen fontos lépésnek mondja a nehézségek elhárítása szempontjából. Különösen kiemelendő a beszéd azon része, amely azt mondja, hogy amint Franciaország, Oroszország és Angolország, úgy Németország és Olaszország is beületesen munkálkodtak a béke érdekében s ezzel segítettek a háború veszélyének elhárításában. Ha nem változnak a mostani békés szelek, úgy remélhető, hogy Szerbia és Montenegro üzelvei nem fogják megzavarni az európai békét.

Bulgária ultimátuma.

Szófiából táviratozzák: A tegnapi minisztertanácsban elhatározták, hogy a portának 90 millió frankot fognak felajánlani a teljes béke érdekében. Ha ezt az indítványt Törökország visszautasítja, akkor Bulgária minden további felelősséget Törökországra hárít.

Véres összeütközés.

Konstantinápolyból táviratozzák: Adrianopel egyik elővárosában a törökök és bolgárok között verekezés támadt, amelyben tíz embert megölttek és többeket súlyosan megsebesítettek.

EGYESÜLETI ÉLET.

A magántisztviselők közgyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 25.

Az aradi magántisztviselők egyesülete e hó 24-én, vasárnap délelőtt 11 órakor tartotta rendes évi közgyűlését, melyen a tagok szép számban vettek részt.

Bokor Alajos elnök szította meg a közgyűlést, mire Groszmut József jegyző röviden vázolta az egyesület múlt évi működését, mely dacára a nyomasztó gazdasági és politikai viszonyoknak, eredményekben gazdagnak mondható. Ezután Raucher Emil pénztárnok előterjesztette az egyesület pénztárforgalmára vonatkozó kimutatásokat, melyből kitűnt, hogy az egyesület készpénzvagyona 5570 korona. Ezután az elnök úgy a maga, mint tisztársai nevében megköszönte a bizalmat és támogatást és a megbízást a közgyűlésnek visszaadta.

Egyhangú megválasztásra ajánlja elnökké Bódy Bódogot, társelnökké Keller Ivánt, alelnökké Hehs Bélát, Zádor Bertalant, ügyesszé ifj. dr. Szalay Károlyt, akiket a közgyűlés általános éljenzéssel egyhangulag meg is választott.

Egy háromtagú bizottság küldetett ki az ujonnan megválasztott elnöknek a közgyűlésre való meghívása céljából. Bódy Bódog elnök a közgyűlés általános éljenzése között lépetta terembe és elfoglalta az elnöki széket. Örömeinek ad ugymond kifejezést, hogy az aradi magántisztviselők egyesülete egyhangulag elnökké választotta és reméli, hogy eme megtisztelő bizalomra mindenkor méltónak fog bizonyulni. Vázolta munkaprogramját, indítványozza, hogy

városunk három kitűnőségét, gyoroki Andrányi Károlyt, Fábry Sándor dr.-t és Neuman Samut, akik a magántisztviselők és egyesületünk iránt mindig jóakaratot tanúsítottak, egyesületünk örökös tiszteletbeli tagjává választassék.

A közgyűlés az elnök ezen indítványát viharos éljenzéssel elfogadta. Ezután Bódy Bódog elnök áttér a leköszönt tisztikar érdemeinek méltatására és különösen kiemeli Bokor Alajos volt elnök érdemeit, melyet az egyesület szervezése és a mai kedvező helyzet megteremtése körül szerzett. Indítványára a közgyűlés a kartársak tetszésnyilvánítása között egyhangulag tiszteletbeli taggá választotta. Végül áttértek a tisztikar, valamint a választmányi tagok választására és azokat választották meg, akiket a jelölő-bizottság ajánlott.

Szigoru rendszabályok.

A szabók védekezése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 25.

A ruházati iparosok tegnap tartott közgyűlésükön olyan védelmi eszközökhöz nyultak, amely a társadalom nagy többségének életviszonyait érinti legmélyebben. A végrehajtási novella intézkedései arra készítették az iparosokat, hogy a hitelt megszorítsák, illetve a hitellezés eddigi módján változtassanak. A szabószámla örökidejűségéről szóló hősköltemény a mai nappal egy szomorú balladává változott, amelyben az a dráma van elbeszélve, hogy a nagyobb szabó remek is csak hat hónapig pompázhat kifizetetlenül. Azonban az is elárulja a ravasz statutum, hogy a szabók maguk voltak azok, akik a hitelüzletre rábeszéltek a rendelőt és a szövetség csak annyit enged meg, hogy ezentúl a vevő fejezze ki abbéli óhaját, hogy hozomra akar öltözködni. Ha csak ez kell, akkor rendben van a dolog. Megkeményítjük szívünket s nem engedünk az ékesen szóló esalogatásnak, ezentúl mi magunk megyünk be — a boltba.

A közgyűlést, melyen az új rendszabályokat hozták, Olár Jusztin vezette és Kaszab Géza, az aradi munkaadók szövetségének főtitkára tette meg tetszéssel fogadott előterjesztését a jövő évi munkaprogramra vonatkozólag.

Egyik legérdekesebb pontja volt a tárgyszorozatnak az, mely a szabómesterek hitelviszonyainak rendezésével foglalkozott. Az új végrehajtási novella folytán ugyanis a szabók azon kényszerhelyzet előtt állanak, hogy erősen meg kell szorítaniok a hitelt. A közgyűlés úgy határozott, hogy legközelebb a következő rendszabályokat lépteti életbe:

1. Egyéb megállapodás hián, minden üzlet azonnali készpénzfizetés mellett kötöttnek tekintendő.
2. Hitelüzlet csakis a vevő kifejezett kívánságára, legfőjebb hat havi lejáratra köthető.
3. Állandó vevő számlája minden év július és január hó 1-én esedékes.
4. Részletek írásban úgy kötenődnek meg, hogy ha a vevő bármely részlet pontos fizetését elmulasztja, az összes hátralevő részlet azonnal esedékessé válnak.
5. Minden lejáratú határidőn túl 6 százalék késedelmi kamat fizetendő.
6. E határozatok betartása felett az Aradi Ruházati Iparosok és Kereskedők Szövetsége örökös.
7. Megszegésük minden egyes esetben 500 koronáig terjedhető bírsággal és a vétség mérvéhez képest egyéb jogvesztéssel jár.
8. E határozat minden üzletben látható helyen kifüggesztendő.

Ezeket a rendszabályokat a szabómesterek már a legközelebbi jövőben életbe fogják léptetni, amiről a hírlapok útján közölteendő hirdetményben fogják a nagyközönséget értesíteni.

E határozatok után megejtették a tisztujtást.

A délolaszországi pusztulás.

Nagy földrengés Fakeában.

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 25.

Még javában folynak Calabriában a mentési munkálatok, még élénk emlékezetben van a szörnyű földrengés, mely két virágzó várost és százhatvan ezer embert pusztított el szörnyű módon és ma már a föld haragjának újabb megnyilvánulásáról ad hirt a táviró. A seizmografiai készülékek Budapesten és Bécsben, Rómában, úgy mint Bukarestben, Szófiában és Triesztben körülbelül egy időben vasárnap hajnali 3 óra 50 perc körül hatalmas távoli földrengést jeleztek. Mára azután megjöttek a távirati értesítések, melyek egy kisázsiai városnak, Fakeának pusztulásáról számolnak be. Ha méreteiben nem is, de hatásában épp oly rettenetes volt a kisázsiai földrengés, mely a házak és az emberek százait söpörte el a föld színéről és tett ezeket bolyongókká és hontalanokká.

A délolaszországi és a fakeai földrengésekről következő híreink számolnak be:

A mentés.

Rómából jelentik: Mazza tábornok táviratozza Messzinából Giolitti miniszterelnöknek tegnapi kelettel: Ma 117 holttestet találtak a romok alatt, a melveket eltemették. A közegtanácsot súlyos szabálytalanságok miatt feloszlattuk és a polgármestert a katonai hatóságnak adtuk át. A Celtic nevű amerikai gőzös nagymennyiségű hussal és más segítésre alkalmas eszközökkel ideérkezett. A palermói tűzoltóság buzgón dolgozik a város néhány pontján pusztító tűz eloltásán.

Újabb földrengések.

Rómából jelentik: Tarditti tábornok Palmából Giolitti miniszterelnökhöz e hó 23-án a következőket táviratozta: Az időjárás hideg, de jó. Délután 2 óra 40 percekor könnyű, 7 óra 40 percekor erősebb földrengés volt érezhető. Egy mérnök megvizsgálta a hasadékokat, melyből a kengzők felszállnak és megállapította, hogy ez a tünet nem áll összefüggésben a tellurikus mozgásokkal és hogy e részről nem fenyeget veszély.

Messzinából jelentik: E hó 23-án délután öt és hat óra között föld alatti zugás kíséretében földrengés volt érezhető. Este 8 órakor ismét éreztek erős hullámos földrengést, mely nyolc másodpercig tartott. A barakok meginogtak. A messzinai kikötőben állomásozó hajók is érezték a földlökést.

Reggio di Calabriából jelentik: Este 7 óra 20 percekor könnyű földlökés volt. Négy perccel később a december 28-ikihoz hasonló erős lökést érezték, mely csak rövid ideig tartott. Több épület megrepedt, egy ház összeomlott. A lakosságon nagy pánik vett erőt. Villa san Giovanni is erős földlökést érezték.

Reggio di Calabriából jelentik: A tegnapi földlökés következtében a Villa san Giovanni és Scilla közti alagut egy része beomlott. A vasuti forgalom szünetel.

A fakeai földrengés.

Konstantinápolyból jelentik: Arról a távoli földrengésről, amelyet vasárnap hajnalban Európa majdnem valamennyi obszervatóriumában jeleztek a seizmografiai készülékek ma híradások érkeztek. A földrengés Fakeában, egy kisázsiai városban történt és Konstantinápolyból azt jelentik, hogy szmirnai táviratok szerint a fakeai földrengés sokkal nagyobb szerű volt, mint aminek az első hírek feltűntették.

Hatszáznyolcvan ház összedőlt és a halottak száma igen nagy. A szerencsétlenül járt emberek közül igen sok az államhivatalnok. A kormány sürgősen sátrakat küld a veszedelem színhelyére.

Koralek Paula Aradon.

Aki a messzinai borzalmakat átélte.
Beszélgetés a művésznővel.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 25.

A déln tizenkét órakor Aradra berobogó gyorsvonatból egy harminc év körüli csinos arcú nő szállott ki, akit egy hat-nyolc tagból álló társaság várt a pályaudvaron. Megható jelenet játszódott le a viszontlátás örömeinek áldozó csoportot szemlélő jelenlévők előtt. A vasuti kocsik második osztályának ajtajában megálló urinőt a kis társaság óvatosan emelte le a lépcsőn, gyengéd óvatossággal vigyázva arra, hogy fekete selyemkendővel felkötött fájó jobb karját valahogy ne érintse meg. Mikor a földre lépett, egy őszbeborult asszony hangos zokogással ölelte át a vendég nyakát s percekig maradt vállára borulva. A körülálló hozzátartozói szeretetteljes szavakkal figyelmeztették, hogy vonuljanak be a fűtött váróterembe, mert itt hideg van s a hosszú utról jött vendéget úgy kell óvni a szellőtől is, mint a gyenge virágot. Az öreg asszonyság engedett a kérelemnek, de akkor a többiek estek az urinő nyakába és csókokkal borították még a haját is.

Koralek Paula, a magyar származású operabéna, aki mindvégig átélte a borzalmas messzinai éjszakát, érkezett Aradra s a vonatonál édesanyja várta rokonaitól körülveve. A művésznő özvegy anyja itt lakik Aradmegyében, Gyorokon egyik leányával és vejével, s holnap reggelig Aradon maradnak. Este a színházban voltak és onnét jövet vacsorára betértek a Millenium söresarnok éttermébe. Itt az Aradi Közlöny munkatársának alkalma volt a művésznővel beszélni. Amit elmondott, az izgalmasság tekintetében a legszenzációsabb rémregényt is felülmúlja.

Koralek Paula mintegy harmincéves nő, csinos arccal s kissé tulmolett termettel. Budapesten végezte az énekiskolát, évekig járt a Zeneakadémiába, s rövid ideig az itteni Operának is tagja volt. De mivel boldogulni nem igen tudott, tevékenysége színhelyét egy mérész elhatározással Olaszországba tette át, ahol évek óta nagy sikerei vannak s egyike azoknak a művésznőknek, akiknek már jóhangzásu, megállapodott hírnevük van.

A művésznő — erős drámai előadással — a következőket mondta el tudósítónknak:

„Rettenetes álom.”

— Azon az estén az Aida címszeropét játszottam a messzinai operában. Az előadás körülbelül fél 1 órakor ért véget, amikor hazamentem a Trinaclia szálloda harmadik emeletén bérlet lakásomba. Az isten tudja, mi történt velem, de valami különös nyugtalanság fogott el, annyira, hogy nem is vacsoráztam. Jó sokáig nem fektüdtem le, mert csak otthon mostam le magamról az Aida barna festékét, s ezután is egy-és más dolgom akadt. Vagy felkötött lehetett, mikor végre az ágyba kerültem, de előbb a szobalányom, egy Candida nevű olasz leány, a rendes szokásához képest rámszórt az ajtót, s a kulcsot magával vitte, hogy reggel bejöhessen és felkölthessen. Mikor bóbiskolni kezdtem, hirtelen úgy rémlett, mintha lépések — előbb gyöngék, aztán erősebbek — közelednének az ágyamhoz.

— En lépések zajának minősíttem a különös

hangokat, pedig amit hallottam, már a közelgő földrengés moraja volt. Ijedten felgyújtottam a vilamos körtét, de senki sem volt a szobában. Már-már azt hittem, hogy képzelődtem, amikor egyszerre megint feltűnt, hogy a szoba falán függő tükör mozogni kezd. Még ez se ijesztett meg valami nagyon, mert arra gondoltam, hogy gyöngeszédülési rohamom van. Annyira nem féltém komolyabb bajtól, hogy negyed óra múlva elaludtam. Mennyi ideig aludtam, nem tudom, de egyszerre felriadtam az álmomból. Pokolbeli zajra riadtam föl, s amit láttam, az a vért is megfagyasztotta bennem: a szobám két ellenkező oldalon levő fala összeomlott, kő és homok repült mindenfelé, s én kimeredt szemmel, az ijedségtől szinte hipnotizálva meredtem magam elé, s azt hittem, hogy csak valami rettenetes álom az, amit látok. De aztán a torokszakadtából kiabálni kezdtem, miközben hideg verejték szakadt le a homlokomról. A szobalányom — hogy honnan, nem is sejtettem — gyöngé hangon válaszolt:

— Nem jöhötek, mert itt fekszem a kövek közt, s nem tudom megmozgatni tagjaimat.

— Az Istenért, nyissa ki legalább az ajtót! — kiáltottam reszketve.

— Nem tudom, signorina, mozdulni se tudok, rebegte a szegény leány elhalean.

Képzelheti a helyzetemet. Még most is csodálom, hogy éltem túl már ezeket a perceket is. Végre feltápaszkodtam az ágyból s az első gondolatom az volt, hogy az ékszeremet és a készpénzemet megmentssem. De Istenem, hol volt már minden? Csupa romhalmaz, csupa törmelék mindenütt.

A sötétben tapogatódzva eljutottam az ajtóig. Ajtó persze már nem volt. Helyén egy szűk nyílást sikerült felfedeznem. Keresztül szorítottam magam rajta és egy koromsötét, szűk üregben találtam magam. A falon egy vaskampóba ütődött a kezem, azon akartam felhúzódní. Alig kapaszkodtam azonban bele, összeomlott a fal, melyhez a vaskampó erősítve volt és én a kampót a kezemben szorongatva, lezuhantam a mélységbe.

Ugrás a sötétbe.

Kétségbeesve kerestem kijáratot, mikor egyszerre magam mellett felfedeztem a szobalányomat. Ő sem tudta, hogy mi történt, egészen odáig volt már a kiállott borzalmaktól, meg a rettegéstől. Hirtelen gyermeksírás ütötte meg a fületem. Candida felkiáltott:

Most már tudom, hogy hol vagyunk! A második emeleten. Alattunk lakott egy francia házaspár, annak a gyermeke sír. A második emeleten vagyunk. De mi történhetett?

Tovább tapogatódtunk. Egyszerre Candida felkiáltott. Tapogatózás közben kiért egy erkélyre. De hol volt már az erkély? Egy kőtábla állt ki a falból, de se korlátja, se fal mögötte.

— Signorina, én leugrom innét! — kiáltotta Candida.

— De hiszen az a biztos halál! — feleltem.

— Most már mindegy, ha itt maradok, ugyanis itt pusztulok. Ugorjék utánam, signorina!

Ezzel leugrott. Egyszerre csak hallottam alul a hangját:

— Meg vagyok mentve! Signorina, leugrani, leugrani!

Utána vetettem magamat a mélységbe. Homokra zuhantam. Azaz: én azt hittem, hogy homok az, amire zuhanok. Később vettem csak észre, hogy az összetörött utcakövek morzsolódtak homokká. Négykézláb esuszva, szorongva kiértünk a szálló kapuja elé az utcára.

Akkor éreztem csak, hogy az ugrásnál megsebesültem. A kezem kificamodott és az arcom csupa vér volt. De törődtem is én akkor azzal! Alig hogy kiértem a szabadba és megláttam az eget, megláttam mást is, mást, ami borzalmasabb volt mindannal, ami mellettem és körülöttem történt. A

fejem fölött vérvörös volt az ég és amerre a szemem csak nézett, égött a város mindenfelé. Lángokban álltak a romok és alóluk szerencsétlen, oda-szorult emberek kiáltottak, ordítottak segítségért. De ki tudott volna rajtuk segíteni? Hol volt egy ember, aki akkor mással is törődött?

A fejünk felett az egyik ablakban egy mar-chese kiáltott segítségért.

— Ugorjék le — kiáltottam feléje — az az egyetlen menekülés.

Villám a csillagos égből.

Leugrott. Most már hárman álltunk ott tanács-talanul, mindannyian egy szál ingben, ahogy az ágyunkból kiugrottunk volt. Egyszerre csak egy francia jelent meg egy ablaknál, lámpával a kezében. Ennek a lámpának a fényénél tudtunk valahogy utat találni a törmelék között. Nagynehezen elvergődünk az utcáig. — azaz, volt is ott már utca. Csupa rom, csupa halott, csupa nyöszörgő emberi roncs.

A rettenetes korszakban elszakadtunk egymástól és én valahogy eljutottam a Piazza Municipale, ahol egy pálmafába kapaszkodtam, hogy el ne ájuljak. És ekkor érkezett el az a pillanat, melynek borzalmasságát a világ legnagyobb írója se tudná átértesíteni az olvasóval. Az égen csillagok ragyogtak, de egyszerre menydörögni és villámlani kezdett s a tenger tájékozó hajjai kiaradtak med-rükből. S egyuttal valami fojtogató hamu és pernye hullott ránk a levegőből, mintha, csakugyan itt lett volna az istenítélet.

Menekülés.

Ajultan estem össze, s csak akkor tértem magamhoz, mikor olasz matrózok, szinte a karjukon vittek a Piemonte nevű hadihajóra. Ott rajtam kívül már négyszáz menekült volt együtt, a legtöbben egy szál ingben, ahogy a pusztulástól elmenekültek.

Délután két órakor indult a Piemonte, a két órányira fekvő Millazóba, de a tenger borzalmas haborgása miatt csak este tízkor értünk oda. Millazóban tőlünk hallották először a messzinai szerencsétlenség híreit. Innen tizenegykor tovább mentünk vasuton Palermóba, valamennyien még mindig hiányos öltözékben. Palermóba reggel érkez-tünk s a vasutnál már rengeteg tömeg várt bennünket, mert oda már az éjjel érkezett volt a katasztrófa híre.

Rendőr-ruhában.

Palermóban végre felébredtünk kábultságunkból, kaptunk egy korty meleg italt és egy vasuti hordár megosztotta velem a két líráját. A vasuti állomáson posztoló rendőrök pedig átadták az egyen-ruhájukat, mert szellős öltözékünkben már majd meg vett bennünket az isten hidegje. Rendőri uniformisban jartam huszonnégy óráig — a 202-es számú ott fityegett a mellemen — s csak másnap kaptam azt a ruhát, melyet most is láthat rajtam.

Innen tovább utaztam Milánóba s a római vasuti állomáson Bertolini miniszter a karján vezetett a vasuti étterembe. Milánóban voltam esütörtökig s tegnap este értem Budapestre, ma itt vagyok, ahol az anyám és testvérem, zokogva ölelt a keblére.

Itt csak néhány napig maradok s már a héten Firenzébe megyek, hogy az ottani Operában fellépjek. Nem pihenhetek, dolgoznom kell, hiszen utolsó fillérem is ott veszett Messzinában.

A művésznő az éjszakát sógorának aradi rokonainál tölti s reggel néhány napi pihenőre Gyorokra utazik.

TANÜGY.

(—) Ki a bűnös? Ezen a címen a napokban egy röpirat hagyta el a sajtót, nyilvánvalóan avval a célzattal, hogy a borosjenői állami iskolánál fenförgő tantestületi bajokra vi-

lágosságot derítsen. A cikk szerzőjül *Turek József*, borosjenői malomtulajdonos van megnevezve, aki *Schwiegl Gyula* iskolaigazgató ellen hoz fel vádakat.

Justh Gyula Bécsben.

A holnapi audiencia.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, január 25.

A politikai világ figyelme *Justh Gyula* képviselőházi elnöknek holnapi audienciájára irányul. *Justh Gyula* ma délután 2 óra 35 perckor utazott tükára, *Tóth Ferenc* dr. kíséretében Bécsbe és holnap délelőtt 11 órakor megy kihallgatásra a királyhoz. Az elnök ma délelőtt már igen zárkózott volt.

— A lapok közlései szombati nyilatkozataimról — mondta mindössze — nagyjában megfeleltek a valóságnak. Azt azonban, hogy ellenzékbe megyek, ebben a formában nem mondtam. Annál kevésbé, mert meggyőződéseim, hogy az én álláspontomnak az önálló banknak többsége van. Ezt meg is fogom mondani a királynak. A többség pedig ellenzékbe nem mehet.

Tegnap különben *Szterényi* államtitkár is Bécsbe ment. Hír szerint a közös minisztériumokban tárgyal, de valószínűleg a bankügyben is értekezik az osztrák miniszterekkel.

Mai tudósításunk a politika eseményeiről itt következik:

Szterényi Bécsben.

Szterényi József kereskedelemügyi államtitkár vasárnap reggel Bécsbe ment, s a délelőtti folyamán a hadügyminisztériumban, később pedig a külügyminisztériumban tanácskozott; néhány magánlátogatás után délután 4 óra 40 perckor az államtitkár visszautazott Budapestre. *Szterényi* államtitkár tanácskozása a hadügyminisztériumban a hadseregszállításokra vonatkozott, míg a külügyminisztériumban folytatott megbeszélései külföldi kereskedelmi szerződési tárgyalásokkal összefüggő kereskedelempolitikai kérdéseknek szökött.

Justh a nemzetiségekről.

Ma délelőtt a Ház folyosóján *Sinia-lovski Valér* trencsényi főispán azzal köszöntötte *Justh Gyulát*:

— Kegyelmes uram, hozom a tótok üdvözlését.

Egy másik jelenvolt képviselő erre közbeszólt:

— No, no, nem kér a kegyelmes ur ebből.

Justh azonban kért belőle.

— Köszönöm — ugymond — és szívesen fogadom az üdvözlését, sőt kijelentem, hogy nemcsak a tótokra, hanem az összes nemzetiségekre számítok. Nekem régi és ismert álláspontom, hogy *valahára csináljunk békét magunk között*. Micsoda állapot ez a mai? Veszekszünk mindenkivel, a nemzetiségekkel, a horvátokkal, a szocialistákkal és magunk között is. *Pedig kis jóakarattal rendbe jöhetnének*. Nem kell senkit sem akadályozni a kulturája és a nyelve ápolásában és fejlesztésében. Azt persze én is megkövetelem, hogy mindenki, aki részt kér a közéletből, *tudjon magyarul*. Azok ellen, akik kifelé gravitálnak, csinálni kell törvényt, mely a nyakukat

szegi. Egyebekben legyen teljes egyenjogúság és szabad fejlődés. *Elmondtam én ezt Korponán* vagy hatvan pánszláv pap előtt és majd a vállukra emelték. Látjátok tehát, hogy megtudjuk egymást érteni, csak akarni kell.

Próbáltak ezután a bankügyről is beszélni *Justh*tal, de a házelnök bement az elnöki terembe, kijelentve, hogy még utazása előtt elintézni valói vannak.

A bankkérdés

A bankbizottság, mely hívatva van a bankügyben állást foglalni, e héten okvetlenül ülést tart. A bizottság függetlenségi tagjai erősen készülődnek az ülésre, mert tüntetőleg állást akarnak foglalni az önálló bank mellett és válaszolni akarnak az osztrák támadásokra. A függetlenségi képviselők erősen kitartanak *Justh* mellett és ragaszkodnak álláspontjukhoz. Hír szerint *Szterényi* Bécsben, mikor erről a kérdésről ottani politikusokkal beszélt, így nyilatkozott:

— A kormány helyzete nehéz. Nem szabad kicsinyelni *Justh Gyulának* a függetlenségi pártban való befolyását. A magyar képviselőház elnökének állásfoglalása nagy befolyással van a helyzet fejlődésére.

Itt említjük meg, hogy Cegléden tegnap *Kossuth-ünnep* volt, melyről száz aláírással a következő sürgönyt küldték *Kossuth* Ferencnek:

— Az önálló bank harcát szívóbb, lelkes szeretettel köszöntjük!

Ujabb osztrák támadás

Bécsi távirat jelenti: Az osztrák képviselőház mai ülésén a keresztényszocialisták interpellációt nyújtottak be, amelyben kérdik a miniszterelnöktől, hogy van-e tudomása a magyarok részéről a katonai- és a bank-kérdésből gyakorolt presszióról és hajlandó-e a leghatásosabban megvédeni az összes illetékes helyeken az osztrák érdekeket. Kérdi továbbá az interpelláció, hogy hajlandó-e a miniszterelnök a magyar kormánynak tudomására adni, hogy az egységes, közös hadsereg terén semmiféle engedmény nem adható és az egységes közös hadsereget nem lehet a politika napi kérdései közé csatolni. Az interpellációra válasz még nem érkezett.

Koldusból milliárdos

A legujabb magyar—amerikai házasság.

— Tavi att tudósítás.

Arad, január 25.

Megirtuk, hogy *Kubelikné* első férje, *Csáky Kálmán* gróf a napokban jegyet váltott egy amerikai milliárdos özvegyével. Amerikában megint sokat beszélnek a grófról, aki itthon nagyon ingoványos talajon tartotta fenn magát. De ott kiűn elvett egy milliomos özvegyet, *Madame Maud Howard Bryant*.

Az amerikai lapok egy része azonban ezt a házasságot nem hagyta szó nélkül. *Bryan* asszony nagy magánvagyonát ők nemzeti jószágnak tekintik és nagyon megnézik azt, aki ebbe beleül. *Csáky* gróftól kiméletlen támadásokban részesítették tehát az amerikai lapok és az egyik újság, az „*American*” riportere fölkereste az új házaspárt, hogy a védelmüket megbaltgassa.

A gróf ezeket mondta az újságíró előtt:

— Megvallom önnek, hogy nem a munkaszereget hajtott ki Amerikába, hanem inkább az, hogy szert tegyek egy gazdag nőre. Ahogy az új világba jöttem, első dologom volt fölkeresni az „internationalis há-

zassági szindikátust”. Minthogy azonban itt élt nem értem, egy új részvénytársaságnál vállaltam állást. A részvénytársaság székhelye Koloradóban volt és szédelgésen alapult. Ugyanez a részvénytársaság küldte ki Németországba és Ausztriába *Hochberg* gróft, hogy részvényeket a két ország arisztokratái között elhelyezzen. Ilyen célra szerződött *Mr. Barnes*, a társaság igazgatója engem is és egy szép napon a hönöm alá vettem egy csomó részvényt és jöttem Magyarországra. Ahogy Budapestre érkeztem, tudtam meg, hogy Koloradóban bajok vannak. A részvénytársaság tönkre jutott, *Hochberg* gróft pedig becsukták. Másodszori kijövelelem alkalmával több szerencsém volt. Megismerkedtem egy véletlen folytán a fiatal, szép és gazdag nővel, akit ma már feleségemnek mondhatok.

A grófnak igazán nagy szerencséje volt. Különösképpen az, hogy véletlen folytán ismerkedett meg a feleségével és még csak házasságközvetítési díjat sem kellett leszurnia.

„Jaj, de jó!”

Ne olyan nagyon . . .

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 25.

Akik vasárnap este az aradi színházban végignézték az előadást, pompásan mulattak. Pedig nem is bohózatot adtak. Különbem nem is a darab vastag mondásain és nem az előadáson kacagott a közönség, hanem az a kis idilli készlettel kacagásra, amely a második emeleti zártszéken keltett emelkedett hangulatot. A második felvonás vége felé a színpadon olyan érzékingerlő jelenetet mutattak be *Kesztler Ede* és *Kápolnay Juliska*, hogy a közönség visszafojtott lélekzettel figyeli mozdulatukat, amelyek egy sejtelmes forró nászéjszaka eseményeire emlékeztetnek. A esőndet egyszerre csak éles hangok zavarták meg. A magasból hallatszott a rejtelmes női szózat:

— Jaj, de jó. Jaj, de jó!

Ezt a kéjes fölkiáltást ugyanesak a következő csiklandós mondások követték:

— Jaj, ne olyan nagyon.

Na, ez nagyon erős . . .

A közönség kacagott, izgett, mozgott és fölpillantott a magasba, ahonnan a titokzatos hangok hallatszottak. A második emeleti zártszéken két nő és egy férfi szorosán egymáshoz simuiva állott. A felhomályban nem lehetett látni, hogyan álltak? Elöl a két nő és hátul a férfi, vagy a nők közé ékelve-e a férfi?

A kínos ügy fölkelte a földszinten ülő *Vozáb* rendőrtiszt figyelmét is, aki azonnal fölsietett és utasítást adott a magasságban trónoló rendőrnek.

— Nyomozza ki, hogy kik voltak a kiabálók és mit csináltak?

A rendőr megjelent és úgy tett, mintha a sötétben nem látta volna a két nőt, akiket különben elég csinosoknak talált. Nem tudni ez okból, de tény, hogy úgy mutatta, mintha a sötétben botorkálna és mintha egyszerre bukkant volna a nőkre, — erősen megfogta őket. Azok fölsikoltottak:

— Mit akar itt? Ne tapogasson.

— A rendőrhadnagy ur küldött, hogy nyomozzam ki a rendzavar kat. Nekem szabad puhatólózni és tapogatózni a nyomozás érdekében.

A sikoltásra a rendőrhadnagy ismét kiment és előhívatta a rendőrt:

— Na, mi történt odafönt? Miért kiáltoznak azok a nők?

— Semmi kihágás se történt, — jelentette a rendőr — azt mondták, hogy csak a darab iránt való tetszésüknek adtak kifejezést.

A rendőrhadnagy tudomásul vette a választ és

nem tett semmilyen irányban intézkedést. Amikor a kartársának, Hoffman Győzőnek ma elmesélte ezt, Hoffman így felelt:

— Nem jól tetted, hogy nem intézkedtel. Ha a tegnapi darab volt a zavargás oka, akkor be kellett volna tiltani azt a darabot.

„Csak egy négyszöglet!”

Barabás a veszthelyért.

— Az Aradi Közlöny tudóstóljától. —

Arad, január 25.

Nem többet, mint egy négyszöglet vásároljon mindenki abból a területhől, amely a magyarság Mekkája, ahol a legdicsőbb magyar vértanúk pihennek s akkor örök időkre a magyar nemzet tulajdona lesz az aradi Golgotha. Barabás Béla a Kossuth Lajos asztaltársaság ma esti vacsoráján intézte ezt az elmébe véssző jelszót mindazokhoz, kik segítő társaivá akarnak szegődni abban a nemzeti feladatot alkotó munkában, melyet a veszthely megváltása körül kifejt.

A Kossuth-asztaltársaság, amelynek hazafias működése feléleli ezt a mozgalmat is, Barabás Béla tiszteletére ma a Háromnyolcas vendéglőben vacsorát rendezett, amelyen igen sokan vettek részt. Az asztalfőn Barabás foglalt helyet Nagy Kálmán elnök és Schwartz Zsigmond között.

Az illusztris vendéget az elnök üdvözölte szívélyes szavakkal s utána Schwartz Zsigmond titkár számolt be arról a tevékenységről, amelyet az asztaltársaság a veszthely megváltása körül kifejtett. Elmondotta részletesen az akció minden nehézségeit, amely sajnos, eredménytelennel nem végződött. De a esüggedést a bizodalom váltotta fel, mert az asztaltársaság keretéből Barabás az ország szíve elé vitte a nemzetnek ezt a becsületbeli kérdését s már is örvendetes haladásról számolhat be Barabás Béla.

Zajos eljenzés és tapsok közepette emelkedett szólásra Barabás, hogy beszámoljon arról, amit a veszthely megváltása érdekében eddig eselekedett. Elmondotta, hogy 1881-ben történt az első lépés ahhoz, hogy a veszthely a késő utódoknak láthatólag is hirdesse azt a világtörténelmi eseményt, mely az egész művelt emberiség részvétét irányította felénk. Ekkor állították fel az obeliszket. Ot évvel később, 1886-ban mint az eszme apostola Nagyváradon tartott szabad előadást s adakozásra szólította fel a társadalmat. Négyezer koronát hozott haza Váradról, melyet Arad városának adott át kezelés céljából. Megalakult a hetes bizottság, mely a maga szerény eszközeivel folytatta a fillérek gyűjtését s körülbelül 6-7 ezer korona készpénzt kuporgatott össze azzal a céllal, hogy megvegye a nemzet részére a szent hantokat. Levelezésbe lépett a tulajdonossal, özvegy Pokorninéval, akitől az opció jogát kérte, de az nem volt hajlandó megadni. Az urnőnek egyik rokonát Radisich István földmívelésügyi miniszteri tisztviselőt kérte fel ezután közbenjárásra, aki magáévá téve az ügyet, nagynénjét rábirta arra, hogy Barabás részére, vagy az általa megjelölendő személy részére 1909. év december 31-ig az elővételi jogot a veszthelyre nézve biztosította. Az egész terület 1104 hold, amelynek holdjáért 1116 koronát kér a tulajdonos.

— Gyűjtsünk szorgalmasan, fejezte be érdekes előadását Barabás s tegyük lehetővé, hogy a jelzett időig a szükséges tőke együtt legyen. A hazafias mozgalomban mindenki részt vehet, mert mindenki számára lehetővé van téve a hozzájárulás. Hangoztassuk szüntelen, tegyük jelszóvá, hogy csak egy négyszöglet vásároljon mindenki a nemzet részére, mert ez igazán nem nagy áldozat. Egy korona 80 fillér egy négyszögöl ára s a magam részéről husz koronával indítom meg a gyűjtést.

Lelkes ovációban részesült Barabás beszédének befejezte után s többen irták alá a gyűjtő-íveket. A postások sportegyesülete husz koronát jegyzett.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMA:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

Beszélgetés Anthes Györggyel.

*

Koszorú a tenoristának. — Az aradi közönségről. — Anthes jövő terveit. — Érdekességek az Operaház körül. — Udvari Opera Budapesten.

*

Anthes bizonyára kigolyózták volna a Szesélyes Hős-tenorok Klubjából, ha az első hirdett dátumra, január tizedikére, pontosan megérkezett volna Aradra. Inkább mérgeleldjék egy kicsit Ungár Mór, az ifju Klein-cég beltagja, de a tenorista nem kompromittálhatja magát és a Szesélyességet azzal, hogy pontosan betart egy dátumot. Ez a bürök tisztjeinek a feladata, egy tenorista — ha szépen megkéri — csak a második dátumra érkezik meg. Így történt, hogy január huszonnegyedik napján Ungár óriási öröme berobogott Aradra Anthes György, miután előzőleg három expressz-levél és négy távirat figyelmeztette a hangverseny napjára.

Jövetelét nemcsak a híre, de egy szép gyöngyvirágkoszorú is megelőzte. A koszorút Budapestről küldte valaki; a szalagjára Troubadour egy verse volt írva, egy női keresztnévvel. Még az első dátum előtt érkezett és így a Klein-cég visszaküldte Budapestre. A művész buzgó tisztelője ebből levonhatja azt a tanulságot, hogy a tenoristáknál sohasem jó pontosnak lenni.

Az újságíróra azonban nem érvényes ez a szabály. Különösen akkor nem, ha intervjut akar csinálni a művésszel. Jónak láttam tehát már öt óra előtt jelentkezni Anthesnél, mert így — gondoltam — talán hét óra felé fogadni fog. Az előrelátás helyesnek bizonyult. Először azt üzentte ki, hogy majd a műsor első száma után fogad, azután pedig, mert egy hiányzó karosszék kicsit felizgatta, arra kért, hogy halasszuk az intervjut hangverseny utánra. Ebben azután végérvényesen megállapodtunk.

Walkür dala után, az énektől, a tapsoktól és az izgalomtól kissé kipirulva jelentette, hogy rendelkezésemre áll. De előbb egy kérése van: írjuk meg, hogy nem énekelhetett úgy, ahogy szeretne volna, mert szombaton este az Operában Sigfriedet énekelte egy hang kihagyás nélkül. Ez és a rákövetkező utazás nagyon kifárasztotta. Elnézést kér ezért az aradi közönségtől.

Az aradi közönség... Mindjárt megkérdeztem, milyennek találta a mi közönségünket.

— Nagyon kedves, szeretetreméltó és feltűnően csendes, fegyelmezett publikum — felelte. Vidéken alig láttam még ilyet.

E dícséret után jövő terveiről kezdtünk beszélgetni.

— Most — ugymond Anthes — két és fél havi szabadságot kaptam az Igazgatóságtól. Február végén kezdem meg a szabadságomat. Kimegyek Németországba, néhány színházban fellépek, azután Amerikába megyek. Newyorkban fogok vendégszerepelni többször a Metropolitan Opera-ban, néhány koncerten, azután pedig elmegyek Philadelphiába, Chikagóba és talán még néhány nagyobb városba. Amerikába többször is el szeretnék menni.

De tagja marad a budapesti Operának?

— Természetesen.

Akkor is, ha bérbe adják?

— Erről még ne beszéljünk!

— De éppen ez az érdekes, — szoltam kíváncsian. Mit beszélnek művészkörökben az Operaház bérbeadásáról?

Anthes kicsit huzódzott ennél a kérdésnél, de végre is nyilatkozott. Nagyon érdekes dolgok azok, amiket elmondott. Meg is jegyeztem:

— Ezt nem muszáj mind megírni...

Itt azonban nem lehet eleget tenni a kérdésnek. Az Operaház bérbeadásának terve, melyet jó néhány héttel ezelőtt Apponyi kultusz-miniszter a képviselőház ülésén cáfolt meg, azóta is erősen érdekli a művészköröket és a közönséget. Anthes pedig új dolgokat is tud erről.

— A terv ugyan még mindig csak terv — mondotta — de előbb-utóbb fordulatként kell beállani ebben a kérdésben. Az Operaház úgy, amint most van, nem maradhat sokáig. Nem tűri ezt sem a közönség érdeke, sem a színház tagjaié. Az állam alaposan ráfizet az Operára s a tagoknak anyagi érdekei még sincsenek biztosítva. Szinte hihetetlen például, de így van: az ország egykori első basszistájának özvegye, Ney Dávidné most 700 mondd hétszáz forint nyugdíjat kap. Érthető tehát, hogy keresik a kivezető utat ebből a szerencsétlen állapotból. Két tervről tárgyalnak most. Az egyik a direkt bérbeadás, amely mellett az állam bizonyára sok költségtől, ráfizetéstől, gondtól szabadulhatna meg. A másik terv a budapesti Operából udvari operát akar csinálni. Ha a budapesti Opera udvari színház lenne — ha nem is egészen úgy, mint a bécsi Hofoper — a költségek legnagyobb részét az udvar viselné, az állam csak bizonyos esekélyebb összeget adna. Ez azután azzal a nagy előnnyel is járna, hogy az állam a megmaradt pénzből támogatná a vidéki színházakat és elősegíthetné a vidéki operakultuszt. Zichy Géza gróf már tárgyalt ebben az irányban az udvarral és kijelentette, hogy amit csak az Operaház tagjainak érdekében tehet, mindent meg fog tenni. Most mi elképzelhető érdeklődéssel várjuk a tárgyalások és tervezetések eredményét. Reméljük, hogy jóra fognak vezetni...

Ezeket az érdekes dolgokat mesélte Anthes, miközben már türelmetlenül vártak rá azok, akik vacsorára akarták meghívni a művészt. Az aradi Basch-család, az Anthes kísértő Guttman Miklós ur ismerőse, rendezett vacsorát a pesti művészek tiszteletére. A vacsorán, mint mondják, az összes jelenvolt leányok szerelmet vallottak Anthesnek és gyűjtötték — az autogramjait. De hát Anthes feleséges ember, még pedig hü férj, aki dringend távirattal mentette ki magát azért, hogy csak hétfőn délben érkezik.

Bünpör

a kovaszinci bíróválasztás miatt

A vádlottakat felmentették.

— Az Aradi Közlöny tudóstóljától. —

Arad, január 25.

A kovaszinci bíróválasztás miatt megindított bünvádi eljárásban ma jelentős esemény történt. Ma hirdette ki ugyanis az aradi törvényszék az ítéletet, amelylyel felmentette az alaptalanul megvádolt kovaszinci románokat.

Ismeretesek a pör előzményei. Az aradi ügyészség, mint most kiderült, teljesen megbízhatatlan tanúk vallomása alapján hatóság elleni erőszak és izgatás címén vádat emelt Kure János kovaszinci román pap, Kure Adrián, Cigány Virgil, Márián Miklós, Vorcán Mihály és Kis Márián ellen. Az egy hét előtt tartott tárgyaláson csak néhányan vallottak a vádlottak ellen. Akkor Pop C. István védő azt hangoztatta, hogy a terheltlen valló tanúk a valószínűségnek nem megfelelő dolgokat mondtak el, teljesen megbízhatatlanok s különben is ellenséges viszonyban vannak úgy Kure Jánossal, mint a többi vádlottakkal. Kérte azonkívül a bíróságot arra, szerezze be azokat az iratokat,

amelyek igazolni fogják, hogy e terhelő tanuk a tanu mivoltukat pénz szerzésére használják föl.

A törvényszék elrendelte a bizonyítékok beszerzését, s evégből a mai napig elhalasztották a tárgyalást. Ma délelőtt fölolvasták a beszerzett iratokat, amelyekből kiderült, hogy a szóban levő tanuk büntetett előéletűek, most is sok bűnügy folyik ellenük. Bebizonyult, hogy ellenséges viszonyban vannak a vádlottakkal, s Kure János ellen a román püspökségnél sokszor tettek följelentést különböző okok miatt, amelyek azonban alaptalanoknak bizonyultak. Fölolvasták azokat az iratokat, amelyekből kitűnt, hogy a terhelő tanuk valószínűleg foglalkozásszerűen üzik a tanuzást.

Ezután Pop dr. védőbeszédében a vádlottak fölmentését kérte. Pogonyi Nándor dr. ügyész vádbeszédében Cigány Virgöl, Kure Adrián Miklós és Márián ellen *elajította* a vádat. A többieket azonban megbüntetni kérte.

A törvényszék a többi vádlottakat *fölmentette*, mert a tanukat megbizhatatlannak találta. Az ügyész felebbezett.

Fogházra ítélt orvos.

Szluha Pálné halála.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, január 25

A budapesti büntető törvényszék ma tartott főtárgyalás után *kilenc hónapi fogházra* és két évi hivatalvesztésre ítélt egy fővárosi orvost, aki tudományát arra használta föl, hogy egy a fővárosi társadalomban előkelő szerepet játszó asszonyt a szerelmi következményeitől megszabadítson, de ezt oly módon tette meg, hogy az operáció következtében a beteg elpusztult.

Mult év szeptember 6-án nagy feltűnést keltett a fővárosban egy ismert szép asszony — Szluha Pálné titokzatos halála. A szép asszony különválva élt férjétől, Szluha Pál huszárcapitánytól s a nyarat Balatonföldváron töltötte. Egy igen magas állásu nagyur udvarolt neki s egy szép napon az olvált asszony anyának érezte magát. A világ előtt nagyon restellte ezt a dolgot s hogy terhességétől szabaduljon, félbeszakította nyaralását és sietve feljött Vörösmarty-utca 42. szám alatt levő lakására. Rögtön magához hívatta *Bolgár Reich* Odón dr. orvost, aki bár rendes orvosi gyakorlatot nem folytatott, ugylátszik titokban ilyen üzelmekről volt nevezetes. Bolgár dr. a Lamonaria-gyökér segítségével, erémüvi beavatkozással, megszabadította a szép asszonyt magzatától. Amde az eszköz, amelyvel dolgozott, tisztátalan volt s vérmérgezés állott elő, amelybe három napi kínos szenvedés után Szluha Pálné belehalt. A rendőrség, miután kétségtelen bebizonyítást nyert az, hogy az orvos idézte elő halálát a szép asszonynak, Bolgár dr-t letartóztatta. Az ügyészség magzatelhajtás büntette címen adott be ellene vádiratot.

Ma tárgyalta ezt a pört — mint fővárosi tudósítónk jelenti — *Füzesséry* bíró tanácsa. Tanukép egész sereg orvost idéztek be. Ezeket kívül megidézték még az elhalt asszony özvegyét, aki azonban nem jött el, mert a jelentések szerint külföldre ismeretlen helyre utazott el. Ezen elutazásnak a története igen romantikus. Szluha Pálné ugyanis *ötszáz ezer* korona értékű vagyonát két kiskoru gyermekére hagyta. Most előállott az apa és követelte, hogy ő reá, mint a gyermekek természetes gyámjára bizzák a vagyon kezelését. Szluháné édesanyja, özv. *Balog* Gyuláné, erre felpakolta a két kis gyermeket és elutazott velük.

A mai tárgyaláson a közvédat dr. *Herich-Tóth* Lajos, a védelmet dr. *Nagy Dezső* látta el. Az ügyet zárt ülésben tárgyalta a bíróság.

Este hirdette ki a bíróság nyílt ülésben ítéletét. A 92. szakasz alkalmazásával Bolgár dr-t kilenc havi fogházra és két évi hivatalvesztésre ítélte a törvényszék. A vizsgálati fogságból négy hónapot és hét napot számított be, a vizsgálati fogságot továbbra is fentartotta az ítélet jogerőssé váltáig. Az ügyész az enyhítő szakasz alkalmazása miatt felebbezett, a védő pedig a bűnösség kimondása miatt.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Kedd: Viszatérés Jerusálemból, színmű. (B. bérlet).

Szerda: Csók király, operett. Kallay Jolan bucsufelépése. (C. bérlet).

Csütörtök: Vig. özveggy, operett. Kallay Jolan bucsufelépése. (A. bérlet).

Péntek: A király, vígjáték. Beütató előadás. (B. bérlet).

Szombat: A király, vígjáték. (C. bérlet).

Anthes-Mosshammer hangverseny.

Anthes György, a budapesti Opera hőstenorja és *Mosshammer* Rómán, az Opera szólóhárfa hangversenyzetek tegnap a Fehér Kereszt nagytermében. Mindketlen, különösen pedig az előbbi, a színpad világához, az operaházi orchester nagyméretű berendezéséhez szokott művészek, akik csak nagyritkán szoktak koncert-pódiumon, frakkban a közönség elé állni. Érthető hát egy vidéki város öröme és érdeklődése, amikor egyik legelkényeztetettebb tenoristánkat és kontinentálisan elismert kiváló hárfa-művésznünket egy vasárnapi délután egyszerre hallhatja a hangversenyteremben.

Szép közönség gyűlt ezért össze az ifj. Klein-cég rendezte hangversenyre. *Mosshammer* vezette azt be *Oberthür* Concertino-jával. A szólóhárfa ritkaságánál fogva már akkor is érdeklődést keltett volna közönségünkben, ha nem ez a hangszere telmükáján esodálatos fölényvel uralkodó művész esalja ki belőle a hangokat. De *Mosshammer* ujjai alatt a hárfa — ez a csilingelő, de mégis kissé hideg hangszer — hol lágyan bugó, finoman élező, hol erősen, bravurosán harsogó hatalmassággá nőtte magát. Ami szív pedig hiányzott belőle, amit lényegének egyoldalúsága miatt még *Mosshammer* ujjai sem adhattak meg neki, mindazt pótolta *Guttmann* Miklós ur kíséző zongorajátéka. Ez az amatőr-művész a hangversenynek majdnem minden számát együttérző és finom zongorajátékkal gazdagította. A közönség lelkes tapssal jutalmazta mindkettőjüket, különösen *Hasselmans*nak ráadásul adott gyönyörű *Patrouille*-dala után.

A híres Grál-mondával lépett az aradi közönség elé először *Anthes* György. Ez a hatalmas germán remekmű sok nagy sikert hozott már *Anthes*nek. Az ezüstsisakos, páncélos, hattyufogatóból kúlpő *Lohengrin* Európa sok színházában kapott már zúgó tapsvihart. A zongorával kísért, frakkos *Lohengrin*nek bizonyára nehezebb volt a feladata és hogy mégis wagneriesen, klasszikus művészettel oldotta meg, az csak *Anthes* erejének, kifejezően nagy tenorjának tudható be. Nagy taps jutalmazta és még nagyobb lett ez a Schubert-dalok után, legerősebb volt pedig a *Walkür*-dal után, amelyet magyarul és hatalmas erővel adott elő. A tavaszi dal minden szépségét, a természet fakadó erejét öntötte ebbe a dalba és vele a műélvezet szent elragadtatásába hozta az addig némileg tartózkodó közönséget. (b. b.)

* **Balla Ignác felolvasása.** A Kölesy-egyesület vendége, *Balla* Ignác, aki *Balla Frigyes* festőművésznünk öccse, esütörtökön nemcsak olasz dolgokról fog előadni prózában és versben, hanem bemutatja azt a nagyobbszabású költeményét is, mellyel a mult héten Budapesten a Magyar Izraelita Irodalmi Társulatban oly erős hatást tett. A *Hetediziglen* csak öszszel kerül sajtó alá, mert addig néhány vidéki irodalmi társulatban akarja a szerző felolvasni. Az aradi közönség lesz az első, melynek elismerésérf az aradi költő a budapesti után pályázik. A esütörtöki felolvasáson érdekes, az élet telijéből merített tárgygyal fog résztvenni az első előadó is. *Prohászka* László dr., aki *Küzködő asszonyok* összefoglaló címen beviliágit abba a forrongásba, mely az átalakuló asszonyi lelkekben folyik.

* **Az idő című** hetilap legújabb számába vezetőikkel *Porzsolt Kálmán*, verseket *Péterfi Gyula* és *Szász Zoltán*, tárcát *Haraszthyne Szederkényi Anikó*, politikai karcolatot *Pakots J zsef*, krónikát *Ráspoly*, esovegést *Lux Terka* és *Porzsolt jubileum* címet *Ráskai Ferenc* írt. A tartalmat *Radó Imre* cikke, a *Pt*-Anekdotakines, egy bájos angol novella, azonkívül gazdag közgazdaság rovat egészíti ki. Az idő felére 6 koronáért rendelhető meg a kiad.hivatalban: Felső erdősor 32.

HIREK.

A bécsi kamara elnöke öngyilkos.

— *Klink Gyula* halála. —

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 25.

Bécsi távirat jelenti, hogy *Klink Gyula* lovag, az alsóausztriai *Kereskedelmi és Iparkamara* elnöke, az osztrák iparosvilág egyik legkiválóbb tagja ma öngyilkosságot követett el.

Klink Gyula 1846-ban született *Regensben*. Már a hetvenes években egyike volt a legtekintélyesebb és leggazdagabb bécsi iparosoknak. 1897-ben képviselővé választották és azóta a *Reichsrat* szabadelyűpártjának egyik vezetőembere volt. Tavalay nevezte ki a császár az urakháza tagjának.

Klink öngyilkosságáról bécsi táviratunk ezeket mondja:

Az öngyilkosságot *Klink* gyógyíthatlan betegsége miatt követte el. Szervi baját már többször operálták, de mindannyiszor eredménytelenül. Az utóbbi napokban annyit szenvedett, hogy öngyilkosságra határozta el magát. Nehéz kötelességeinek azonban az utolsó óráig eleget tett. Ma is egészen pontosan jelent meg irodájában reggel 8 órakor. Kilenc óra felé rövid időre eltávozott a kamara épületéből. Majd visszatért oda és jó ideig nem mutatkozott. Dél felé keresték hivatalnokai, de szobájában nem volt. Hosszas keresés után a kamara egy félreeső helyén vértócsában találták. Revolverrel agyonlőtte magát.

Klink halála egész Ausztriában óriási részvétet kelt.

— **Kitüntetés.** Mint értesülünk, a király *Galla* József aradi királyi törvényszéki bírónak a táblabírói címet és jeleggel adományozta. A kitüntetésről szóló királyi kézirat a hivatalos lap közelebbi számában fog megjelenni.

— **Az olasz külügyminiszter lemondott.** *Rómából* táviratozzák: *Tittoni* külügyminiszter ma beadta lemondását. A lemondást arra vezetik vissza, hogy a külügyminiszternek a bécsi olasz egyetem ügyében a minap mondott beszéde Bécsben kellemetlen feltűnést keltett. A miniszter lemondását a minisz-

terelnök nem fogadta el, hanem csak a január 31-iki minisztertanácsban döntöttek a lemondás fölött.

— **Kinevezés.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter Keller Izó kir. főmérnököt, az aradi m. kir. államépítészeti hivatal főnökét és a szolgálatára ugyanitt beosztva levő Petrovics Arzén címzetes műszaki tanácsost, valóságos kir. műszaki tanácsosokká kinevezte.

— **A karánsebesi román püspökség.** Karánsebesről táviratozzák: *Musta Filaret*, görögkeleti román püspök megerősítése ügyében itt semmi intézkedés nem történt, ennélfogva azok a hírek, mintha *Apponyi Albert* gróf kultuszminiszter megerősítésre ajánlotta volna a püspököt a koronánál, nem felelnek meg a valóságnak. A megerősítés a közel jövőben egyáltalában nem várható.

— **Főúri nász.** Budapestről jelentik: Fényes esküvő folyt le ma Budapesten. *Andrássy Ilona* grófnőt vezette olárhoz. *Eszterházy Pál* gróf a Szent István bazilikában.

— **Adomány a Kossuth-szoborra.** A *beocsi cementgyár* *Unió* aradi képviselőjének, *Tenner József*nek közbenjárására kétszázötven zsák cementet adományozott a Kossuth-asztaltársaságnak azzal a megkereséssel, hogy az a Kossuth-szobor alapozási munkáinál használja fel.

— **Lujza hercegnő és hitelezői.** *Brüsszelből* jelentik: A „Petit Bleu” értesülése szerint Lujza hercegnő és hitelezői között megegyezés jött létre. A hercegnő anyjának hagyatékában maradt ékszereket el fogják árverezni. A befolyó pénzből a hitelezőket ki fogják elégíteni. Az ékszereket egy bizalmi ember őrizetében adják és addig maradnak nála, míg a hercegnő visszaváltja.

— **Koholt párbaj.** *Budapestről* jelentik: A rendőrségnek ma délelőtt azt jelentették telefonon, hogy *Vay Arthur* gróf és *Balázs Imre* pisztolypárbajt vívtak, mely alkalommal Balázs golyója szíven találta Vayt és megölte. A rendőrség széleskörű nyomozást indított az összes kaszárnyákban és másutt, de minden pozitív eredmény nélkül. Délután két órakor azt jelentették a detektívek, hogy ez a párbaj megse történt és valószínűleg felütletés az egész.

— **Büntetésből áthelyezett állomásfőnök.** *Ternay* Ferenc borosjenői állomásfőnököt az Acsév igazgatósága büntetésből áthelyezte Mezőhegyesre. Bebizonyult ugyanis, hogy az ő mulasztása következtében néhány héttel ezelőtt egy esti vonat utazóközönségének este hat órától másnap hajnali 3 óráig kellett az indóháznál vesztegelni. Az ügyben a közönség részéről hangzottatott panaszt a vasut igazgatósága jogosnak találta és a főnököt áthelyezte. A vasut igazgatóságának gyors megtorló eljárása meglepedést keltett azok körében, akik érzékeny veszteséget szenvedtek a mulasztás következtében. Viszont nem hallgathatjuk el azt a Borosjenőről érkezett jelentést sem, amely szerint a borosjenői intelligencia körében mozgalom indult meg Ternay visszahelyeztetése érdekében.

— **Felolvasás a Kereskedelmi Kamarában.** Az Aradi Kereskedelmi és Iparkamara gazdasági licoumában csütörtök este fél 9 órakor *Faragó Rezső* hírlapíró, az Aradi Kereskedők Köre titkára tart felolvasást azokról a hitelező védő intézményekről, melyek a külföldi és hazai ipari és kereskedelmi hitelezők érdekeinek szolgálatára és védelmére részben megalakultak, részben pedig a tervezés és óhajítás tárgyai.

— **Halálozás.** *Ozv. Westmann* Jakabné, szül. *Fischer* Katalin 78 éves korában meghalt. Az elhunytban *Westmann* Gyula, az aradi közúti vasúttársaság könyvvezetője édesenyjét gyászolja.

— **Csóke Ferenc** államtitkar. Szalay Péter kereskedelemügyi miniszteri második államtitkár és posta-távíró elnökgazdátó helyébe a király — mint beavatott forrásból értesülünk — *Follért Károly* posta-távíró főigazgatót és elnökhelyettesét nevezte ki s e kinevezés a hivatalos lap legközelebbi számában jelenik meg. Ezzel kapcsolatban adunk hírt arról is, hogy a kereskedelemügyi minisztérium második államtitkára, ároktói *Csóke Ferenc* miniszteri tanácsos, az elnöki osztály főnöke lesz, akit az adminisztratív ügyek vezetésével fog megbízni *Kossuth* Ferenc kereskedelmi miniszter. Mindkét kinevezés érthető örömet kelt a tisztviselők körében, mert egyaránt érdemes, a közpályán megbecsülhetetlen szolgálatokat tett férfi és főleg tisztviselő érdemeinek elismerését jelenti. Különösen áll ez *Csóke* Ferencere, aki azelőtt a vasuti szakosztály élén is állott és a fiúmai természetű hatóság főnöki minőségében nagyban hozzájárult ahhoz, hogy Fiumében a magyar államiaság eszméje szembetűnően domborodott ki a nagy külföld előtt is.

— **Ünnepelt elnök.** „A magyar vas- és fémipari tisztviselők országos egyesületének” elnöke, *Millig* Adám a napokban városunkban időzve, az egyesület aradi fiókjának tagjai elnökük tiszteletére látogatott összejövetelt rendeztek szombaton este a Millenium sörösarnok külön termében. Az ünnepeltet és Aradon lakó fitestvéreinek kívül ott láttuk az egyesület egész tisztikarát és a tagok nagy részét. Beszélgetés közben *Knéffel* Lajos, az aradi fiókegytel elnöke emelkedett szólásra és szép beszédben méltatta a tisztes munkásságban megöszült központi elnöknek érdemeit és poharát az elnökre és távollevő családjára ültette. *Millig* Adám köszönetet mondott a tagoknak a megtiszteltetésért és az aradi fiók ügybuzgó elnökét, *Knéffel* Lajost éltetve, buzdította a tagokat kitartásra és az egyesület érdekeinek támogatására.

— **Gyorsmotor és tehervonat karambolja** cím alatt lapunk 23-ki számában megjelent cikkre vonatkozólag *Gerber* Henrik brádi ékszerkereskedő levelet írt, amelyben kijelenti, hogy ő is megsebesült, de nem a kezén, hanem a fején. Kivüle még egy nő sebesült meg az arcán, annyira, hogy az orvos a sebet összevarrni velt kénytelen.

— **Az adótiszt ur.** Az az eset, amit itt elmondunk, a közigazgatási abszurdumok közé tartozik. Egy aradi magántisztviselő nő idézést kapott a városházára. Az idézésen eme komoly szavak állottak: „Husz korona bírság terhe mellett.” Aláírva: „Kovács”. A megidézett ijedten sietett a városházára, mert azt hitte, hogy a titokzatos *Kovács* név alatt *Kovács* Antal érdemes rendőrhadnagy rejtőzködik, már pedig a rendőrséggel nem tanácsos tréfálni. A torony alatt azután megtudta, hogy a rejtelmes, de különben nagyon szigorú ur *Kovács* adóhivatalnok. A megidézett és a szigorú adószedő ur között ilyen párbeszéd hangzott el: — Mi jögon idézőn engem adóügyben pénzbírság terhe alatt?

— Mert másképen nem jönnek föl a felek, hát kénytelen vagyok vele.

— De egyáltalán nincs joga adóügyben pénzbírság terhe mellett idézni.

— Az mindegy, kérem.

— Tetszik érteni: az mindegy. Az mindegy, ha nincs is joga valamihez, azért nyugodtan megteszi. Ez a közigazgatási típus: hatalmaskodni, játszani a felelmetest, ha az illetőnek nincs is egyéb funkciója, mint aktákat másolni és idézőket kiállítani. A tapasztalatlan, tájékozatlan közönséggel szemben persze megteheti ezt a legkisebb adóirnokocska is. És hogy megteszi, arra ime példát is hoztunk föl. Az ilyesminek nem szabad volna előfordulni, különösen nem az adóhivatalban, amelynek részéről a közönség úgy is elég zaklatást elszenved.

— **Sauer** Emil hangversenye iránt óriási érdeklődés nyilvánul, mit érthetőnek tartunk, mert ritkán kerül ilyen nagy művész Aradra. Jegyek ifj. Klein Mórnál kaphatók. 619

— **Megszűnik a borosjenői osztálymérnökség.** Az arad-esanádi vasut igazgatósága a Borosjenőn szervezett osztálymérnökséget megszüntette és *Németh Zsiga* osztálymérnököt Aradra szándékozik áthelyezni. *Németh Zsiga* távozása Borosjenő társadalmi életében veszteséget jelent.

— **A Weitzer-utcai iskola.** Az építészeti bizottság ma foglalkozott azzal a kérdéssel, vajjon a lezárt iskola helyén miként oldja meg a város az új iskola építését. A bizottság beható vita után elvetette a mérnöki hivatal prozocióját s kimondotta, hogy az iskolát nem alakítja át, mert harmincezer koronába kerülne az adaptáció. *Steiner* József bizottsági tag új iskola építését ajánlotta, még pedig nyolc izlethelyiséggel bíró bérházzal kombináltan. *Kriszinger* Sándor ezt a határozatot sem akceptálta, hanem egy körülbelül 60—65 ezer koronába kerülő iskola építését hozta javaslatba. A bizottság felkérte az indítványtevőket, hogy nyolc napon belül készítsenek vázlatos tervrajzot és költségvetést s csak azután határoz a plénum a megoldás módjai felett.

— **Egy artista tragédiája.** *Varsóból* táviratozzák: *Zeiler* artista, aki egy itteni cirkusban 120 méter magasságból a halálugrást produkálta, tegnap oly szerencsétlenül esett, hogy rögtön szörnyet halt. A publikum a tragédia láttára eszeveszetten rohant a kijárat felé úgy, hogy többen megsebesültek.

— **Munkásképző előadás.** Az „Aradi Nemzeti Szövetség” vezetősége vasárnap délután rendezte nyolcadik munkásképző előadását, mely alkalommal a műsor a következő volt: *Szerinka* Vilmos bevezetőül költeményt szavalt, míg *Knizse* Imre hangulatos monológjával derült kedvben tartotta a közönséget. Utána tudományos szakelőadás volt. Kelet-Ázsia nagyobb városait és lakóit mutatta be vetített képekben *Matysik* Márton tanár, míg a képeket *Berecz* Károly tanár magyarázta.

— **Aradi takaré- és segélyegylet** mint szövetkezet *Petőfi*-utca 1. szám alatt, 1909. évben a 28. évtársulatot nyitja meg. Ki egy törzs-betétre hetenkint 50 fillért fizet, hat év után 150 koronát takarít meg magának és az üzlet eredményéből a megfelelő haszonban részesül. Az egylet tagjainak olesó hitelt nyújt. Beiratkozni lehet délelőtt 9—12-ig, délután 3—5-ig. Az aradi takaré- és segély egylet mint szövetkezet. (*Petőfi*-utca 1). 499

— **Hol készül modern fénykép?** Korszertü modern fényképek elősmert legjobb bíru műterme, *Kossak* es. és kir. udv. és kamara-fényképésznel. (*Weitzer* J.-u. 3. sz.)

— **Aranytomboia** lesz szerdán, január hó 27-én este a *Gumbrinus* éttermében. Tisztelettel *Kánya Géza*.

— **Likör aromak** kitűnő likörök előállításiára; — házilag — *Vojtek* és *Weiszul*. 471

TARKASÁGOK.

(*Jótekonysági vice*.) Arad. mást ritka nagy erővel működik a jótekonysági gyűjtő-düh. Amerre az ember lép, mindenütt eleje nyujtanak egy gyűjtő-ívet, amelyen a messinai, vagy a resicai, az ajkai károsultaknak, a gyermeknekének kértnek pénzt. És a legkomolyabb valóság, hogy az egyik kávéházban ma a következő gyűjtőívet körözték: „Jószívű emberek! Adakozzatok a legközelebbi bányakatasztrófa, vagy a legközelebbi föld-rengés áldozatai javára.”

Kint a jégen egy szép asszony az ajkai károsultak gyűjtőívet körözte. Körözte, körözte, végre odaért egy bankfiúhoz.

— Kedves barátom, áldozzon az ajkaiakért husz koronát!

— Az ajkaiakért nem. — kockáztatta meg az ifju — hanem az ön ajkaiért a legnagyobb örömmel!

(*Nincsenek otthon*.) A kávéházi társaságban egy fiatal aradi tisztviselő túlságosan vidámnak mondhatni rakoncátlanak mutatkozott. Mindenkiel kikezdett s mindenkit le akart kicsinyíteni. Persze neki se maradtak adósai a társaság tagjai. Az

egyik végre megunt a sok heccet és azt mondta a különösen viselkedő embernek:

— Nézzé, legjobb lesz, ha hazamegy. Menjen szépen haza.

Amire valaki ezt felelte:

— Nem lehet, Nála nincsenek otthon.

(A csodavers apja.) Vasárnapi lapunk *Tar-
kaságok* rovatában közöltünk egy ugynevezett
modern irodalmi csodaszülöttet, amit írója: *György
Oszkár* versnek nevez. Lippáról György Oszkár alá-
írással levelet kaptunk, amelyben többek között ezt
írják nekünk:

„Tudtommal György Oszkár néven csak én
foglalkozom írással. Mivel azonban ennek a torz-
szülöttnek apaságát én semmiképp sem vállalom,
kérem a t. Szerkesztő urat, hogy a tévedést h.
lapjának legközelebbi számában helyreigazítani szí-
veskedjek.”

György Oszkár ur azt is írja, nem hiszi, hogy
ez a vers megjelent valamelyik lapban, csak heccből
közöltük. Ez tévedés, György Oszkár ur, Mi a gyö-
nyörű poémát a Független Magyarország szombati
tárcájából vettük ki. Ott György Oszkár neve alatt
jelent meg. Hogy a lippai, vagy a budapesti György
Oszkár írta-e, nem tudjuk. Ott még nem tartunk,
hogy a versek mellé születési bizonyítványokat is
kérjünk a költőktől.

Szoptató anyák

tejük hatását csak növelik és gazdagítják a
SCOTT-féle Emulsio használatával.

Kimerültség megszűnik,

s a csecsemő rózsásabbá, vidá-
mabbá és pajzánabbá válik, mint
valaha volt

Az anyaságnak bármily válságos
percében, a 6001

SCOTT-féle Emulsio

erőt kölcsönöz, bátorít s emellett
kellemes ízű és könnyen emészt-
hető.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban

Az Emulsio vásá-
rásánál a SCOTT-
féle módszer véd-
őjét — a halászt
— kérjük figye-
lembe venni.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Gazda. Mácsa. Március 3-án.

Kovács háza. Elintéztük.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Budapesti áru- és értéktözsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, január 25.

10 ezer mm. szilárd. 5—10 fillérrel magasabb.
Az arak 50 kilonként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza áprilisra ...	12.80—12.81	12.78—12.79
Tengeri májusra ...	7.31—7.32	7.32—7.31
Rozs áprilisra ...	10.04—10.09	10.03—10.09
Zab áprilisra ...	8.57—9.58	8.61—8.62
Buza 1909 októberre ...	10.87—10.88	10.87—10.88
Rozs októberre ...	9.11—9.12	9.10—9.11

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1909. évi január hó 26-án:

B) bérlet.

B) bérlet.

Visszatérés Jeruzsálemből.

Számú négy felvonás-ban. Irta: Maurice Donnay. Fordí-
totta: Adorján Andor.

S Z E M É L Y E K:

Michel Aubier	Keszter Ede.	Treviáres	Faludy K.
Lazare	Déli Lajos.	Georges	Di ról Mór.
Emile bácsi	Var.ay Jenő.	Henriette	K. Kápolnai J.
Aubier	Hunyady J.	Susanne	Kőrös y. Juci.
Dr Lurdan	Polgár S.	Andrée	H. Harnath J.
Vovenberg	Mártonfi R.	Auclairné	Polina-sne E.

Közdete este 7 és fél órakor.

IDEGENEK ARADON.

— Január 25. —

Fehér Kereszt szálloda. Deutsch Béla fa-
kereskedő Zám. Glück Manó utazó Budapest. —
Weslitz Ferenc utazó Budapest. — Markstein Ja-
kab utazó Budapest. Kassai Adolf vendéglős
Szeged. — Vogl Miksa utazó Eszék. — Frank Ká-
roly kereskedő Bécs. — Anthes György operaéne-
kes Budapest. Benthner György utazó Berlin.
— Szelinger Mátyás kendergyáros Militics. —
Rátkay József utazó Budapest. — Kálló István
utazó Nagyvárad. — Dóri István dr. tiszti ügyész
Nagyvárad. — Kovács Félix utazó Budapest. —
Altmann Ede utazó Budapest. — Grünberg Lajos
utazó Bécs. — Mantuh Károly banktisztviselő és
neje Mediant. — Moszhammer Roman harfamu-
vész Budapest. — Guttmann Mihály nagykereskedő
Budapest. — Prokopp Jenő dr. ügyvéd Battonya.

Központi szálloda. Pryborski Ottó mérnök
Budapest. — Simkovits Imre gazdasz Tiszafüred.
— Weldin János bankfőnök és neje Prága. —
Janesics Ferenc gyógyszerész Hollóháza. — Fried-
mann Albert utazó S. A. Ujhely. — Markus Sán-
dor utazó Budapest. — Petkó Zoltán főszolgabíró
Csákova. — Trankovits Sándor dr. közorvos Ve-
nilin. — Ifj. Arany Sándor könyvkereskedő Szeged.
— Klein József utazó Budapest. — Lefebvre An-
dor utazó Budapest. — Radó Ernő utazó Budapest.
— Varga Imre temetkezési vállalkozó Temesvár

Vas szálloda. Kripka Samuel utazó Budapest.
— Glück József igazgató Budapest. — Popovics
Vasillie le kösz Patás. — Schilezár István ellenőr
Grác. — Schütz Jenő utazó Budapest. — Gligler
Brenda utazó Rom. Ecéca. — Brende Gyula utazó
Rom. Ecéca. — Brengori Péter utazó Rom. Ecéca.
— Magdu Valér plébános Ecéca. — Magdu Jovan
földész Ecéca.

Pannonia szálloda. Weisz Marcel kereskedő
Vulkán. Janik Elemér magánzó Salgótarján.
Dezsán Károly bérő Temesvár. — Halmazsán Irén
magánzó Borosjenő. — Weber Jenő hivatalnok
Budapest. — Szita László földbirtokos Csernő. —
Kovács Albert gazdálkodó Nagyvárad. — Selczem
Viktor földbirtokos Cecla. — Berznyi Miksáné Pet-
rozsény. — Rostás István kereskedő Pécska.

NYILTTÉR.*

Nyilatkozat.

Az „Arad és Vidéke” és a „Függetlenség”-ben
1909. január 24-én megjelent „Boszúálló kliens”,
„Alaptalanul megvádolt ügyvéd”, „Rehabili-
tált aradi ügyvéd” címek alatti közlemé-
nyekre reputációm érdekében addig is míg az
ilyen hazug hírek szerzőjét a folyamatba tett
bűnügyi vizsgálat kinyomozza, kijelentem, hogy
nekem soha életemben Fajankovits Lászlóné
nevű ügyfelem nem volt, én ilyen pert nem
vittem, ellenem semmiféle feljelentés nem ada-
tott be sehol és hogy személyemnek ilyen
ügyekbe való bevonása nem más, mint valami
rosszakaróm, vagy éretlen fajankó hazudozásai.
Kelt Aradon, 1909. január hó 25-én.

Tisztelettel:

Dr. Momák Döme

617

ügyvéd.

Az utolsó évek hangversenyzője

SAUER EMIL

a legnagyobb élő zongora művész.

A londoni, párisi és amerikai la-
pok legnagyobb kritikái a „Kirá-
lyok királya” címet adták neki.

Aradon február 2-án (ünnepnap) 5
órákor délután játszik.

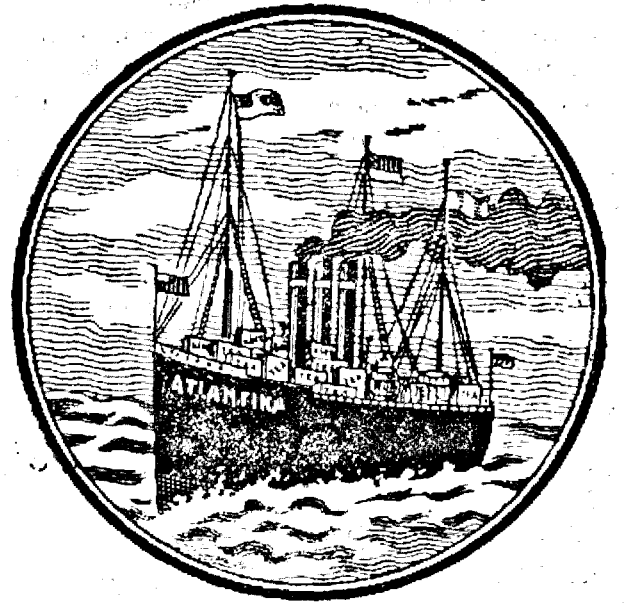
Jegyek Ifj. Klein Mórnál kap-
hatók. 619

* Az ezen rovat alatt közzétettéért nem vállal felelősé-
get a szerkesztő.

Mert az

Atlantika

kávé, tea, rum
speciális üzlet

Osak ott kapható

fűszer és illatszert káros szagától mentes

kávé, tea, rum.

A kirakatban működésben látható villanyüzemű
cávépörkölőnkkel a nap minden szakában friss pör-
kölés. Eladás nagyban és kicsinyben. — Vidéki
megrendeléseket bérmentve szállítunk. 421

ATLANTIKA.

Kávé és tea behozatal

Arad, Andrassy-tér 20. Fischer Eliz-palota.

Városi és megyei telefon 609.

Tavaszi búkköny és

tavaszi buza

vetési célra kapható

Nemess Géza

cégnél Arad.

Ugyanott egy fiatal gyakornok felvétetik.

Aki

zamatos, igen finom
Rumot akar készíteni,
vegyen 30 fillérért egy
üveg 851

Rumkivonatot.

Ebből a rajta levő uta-
sítás szerint pár perc
alatt 1 liter finom thea
rumot készíthet.

Kizárólagos raktár:

Földes Kelemen

gyógyszerésznél.

A
Pesti Hazai Első Takarékpénztár

nyereménykötvényei 561

HUZÁS:

1909. február 5-én, főnyeremény 300000 K.
1909. június 5-én, főnyeremény 300000 K.
1909. október 5-én, főnyeremény 600000 K.

Ajánlom a pesti hazai első takarékpénztár egyesület nyereménykötvényeit, készpénzfizetes mellett, a budapesti tőzsdénjegyzett árfolyamon (ma ca 106 korona.)

Előleget 90 koronát nyujtok minden darabra 6% kamat mellett.

Goldschmidt Sándor

banküzlete, ARAD.

POROSZ **KÖSZÉN**
MAGYAR **KÖSZÉN**

KOKSZ (PIRSZÉN)

blombázott zsákokban,

ROSTÁLT BÜKK-FASZÉN
házhoz szállítva legolcsóbban kapható

ALTMANN EDE-nél

Wesselényi- és Kiss Ernő-utca sarkán.

Telefon 46 431 Telefon 46.

Permetező javítások elfogadtatnak

M. kir. szabadalmazott

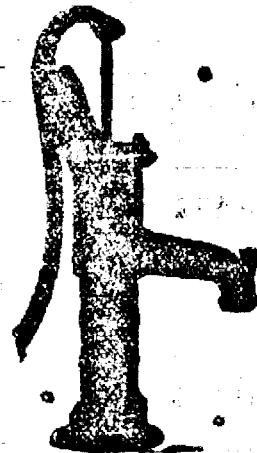
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyár árakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak héjak és egyéb tisztátalanságok azonnal továbbíttatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem renthatja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Közöseknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű belül

gummirozott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely belvagy külföldi gyárban.

Hönig-Ottó

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő.

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Van szerencsém jelenteni, hogy Aradon, Szent Pál-utca 1. sz. a.

Mézes Géza

név alatt címfestészeti műtermet nyitottam. Több évig tanulmányton voltam Berlin, Bécs, Nürnberg, Wiesbaden stb. Jelenleg hazatérve szülővárosomban, a mai kor kényes igényeinek megfelelően a tisztelt közönség b. párfogását kérem Készítek üveg, fa és bádogtáblákat modern és izléses kivitelben olcsó árak mellett. 590

Tisztelettel: Mézes Géza, címfestő. Ugyanott egy tanonc felvétetik.

Szövet, barchet, flannell

és mindenféle téli árak remek választékban
Hoffmann Sándor

Arad, Színház-épület. Vidékre mintákat készséggel küldök.

Tölgy

szőlőkaró

száraz ha. itott 7' hosszú kapható

KLEIN B. VILMOS
fakereskedőnél Arad.

„MOLLY“

törvényesen védve

a jelenkor legjobb kézfínomítója.

TAGADHATATLAN,

hogy a teljes szépség egyik főkelléke a szép kéz, amit most már könnyen elérhetünk a

„MOLLY“

használatával, miután ezen kitűnő hatású és teljesen ártalmatlan szer még a legelhanyagoltabb kezet is háromszori bedörzsölés után bársony simává és habfehérré teszi.

Egy üveg ára: 1 korona.

Kapható: **Vöröskereszt Drogéria**

ARAD, Weitzer János-utca 2.

Városi és megyei telefon 455.

Városi és megyei telefon 455.

APRO HIRDETÉSEK.

AKINEK

Ismerettség híján

házasfőre,
zevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kölcsárra,
v. szállásra,
kártyázásra.kölcsárra,
gazdasszonyra
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodasszolgára,
pénzbeszedőre
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

AKI

eladni kíván

szőrt,
rongort,
bort,
gyümölcsöt,
cébonát.Ésletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

AKI

házasfőket vételei vagy bérbevételei esél
jából keresni;

AKI

nemely állást betölteni kíván: legelő-
sámban ér cselt, ha az

ARADI KÖZLÖNY

kis hirdetései

rovatait használja.

„Világfi”

levele van.

Nősülni óhajtok.

33 éves izr. fiatal ember vagyok.
Leginkább vidékre házhoz, vegyes-
kereskedést vagy vendéglőt vezet-
ni tudok, csak komoly ajánlatot
kérek, házas leánytól vagy öz-
vegytől 1-2 gyermekkel Sch. M.
jelige alatt. 574

Eladó ház

kerttel Kiss Ernő-u. 7. 618

Plactéri üzlethelyiség

az új polgári iskolával átelleni
sarkon, jelenleg vendéglő és pá-
linka mérő, terjedelmes pincével,
esetleg lakással együtt jövő év
május 1-től kiadó. Értekezhetni:
Ferenc-tér 6. szám alatt a tulaj-
donossal. 610

Globin a legjobb és legfinomabb
Czipó tisztítószer

Egyedüli gyáros: Fritz Schulz jun. részv. társ. Lipcse és Eger.

5967-II.

Pölltenberg Ernő-utca 15. sz.

ház szabad kézből eladó. Bőveb-
bet a kiadóhivatalban. 612

English Lady.

From London — wishes to give
lessons — Tues-day-and — Thurs-
day. Miss Margaret Smith. Andrassy
tér 8. sz., földsz. 4. 614

Egy brilliáns fűgő

elveszett a Kápolna, Deák Ferenc-
utca, vagy a Főúton. Megtaláló azt
40 korona jutalom ellenében át-
adhajtja Atilla-tér 2. szám, föld-
szinten balra levő lakásban. 616

Széchenyi-utca 7. sz.

Négy szoba I. emeleten melléke-
lyiségekkel, kerttel v. kert nélkül
május 1-én kiadó. 613

Megvételre keresek

circ. 2500 holdas megterhelt bir-
tokot Arad vidékén. Cim a kiadó-
hivatalban. 611

Keresek

egy fiatal segédet, ki a rőfösben
is jártas. Ajánlatok igényekkel
együtt Weisz Mórhoz, Székud-
varra küldendők. 615

Intelligens hölgyek

kik írásbeli munkához is értenek,
egy előkelő könyvkereskedésbe
felvétetnek. Írásbeli ajánlatokat a
kiadóhivatal közvetít. Ugyanott
egy villanyluszter íróasztal megvé-
telre kerestetik. 173

Egy rövid új zongora

eladó Kossuth-utca 41. sz. 601

Egy szatócs üzlet eladó

Világoson Cim a kiadóhivatalban.
591

Kerestetik,

Az első szabadkai Bernstein-féle
vizesuborka, ecetes paprika és fő-
zelék Conservgyár részére egy ot-
tani helyi ügynök. Ajánlatok Bern-
stein Emil Első szabadkai Conserv-
gyár, küldendők. 590

Egy ház,

a melyben korcsmahelyiség és
táncsterem van, rövid időn belül
eladó. Cim a kiadóhivatalban. 592

Üzleti könyvek:

strazzák másolókönyvek stb. Irodai
kellékek, írószerek, levélpapírok és
ügynöki nyomtatványok legkedve-
zőbb beszerzési forrása. Kerpel Izsó
könyv- és papirkereskedése. Játék-
kártyák árusítása. Ugyanott tanuló
fiu és leány alkalmazást nyer. 262

Földes Kelemen

orvosi laboratóriuma

Vezető: Dr. Posgay István közkórházi főorvos, törvényszéki orvos.

Vizsgál!

Hugy.

Részletes vegyi és gőrcsövi elemzés. a f-hérje és cukor s minden hugy
alkatrész mennyiség meghatározását beleértve. Gümöbacilus k mutatása.
Daganatrészletek. Gonococcus.

Köpet.

A köpet alkatrészek gőrcsövi vizsgálata.

Bélsár.

Vegy és gőrcsövi vizsgálat v. rre, genyre, epafestékre, éősdiékre. daga-
natrészetek. belkövek

Gyomortartalom és hányadék.

Részletes vegyi vizsgálat, kémhatás, aciditás, szabad sósav, tejsav, nyák,
vér, stb. Gőrcsövi vizsgálat. Hányadék vegyi vizsgálata, mérgezes, vagy
ennek gyanúja esetén

Vér.

Vörös és fehér vértestecskék számának, a vérfesték tartalom meghatá-
rozása, vérelősdiek és bacteriumokra való vizsgálat.

Koros folyadék-gyülemek.

(exsudatum, transsudatum, cysták tartalma) vegyi és gőrcsövi vizsgálat.

Epe- és hugykőképződmények.
minőleges vizsgálat.Nemi szervek váladékai
genococcusra

Torok lepedék.

Vizsgálat diphteria bacillusra

Ondó

vizsgálat ondo szállacskákra és prostat testecskékre.

Anyatej

vizsgálat gyermektáplálásra való képességre.

Korszövetani

vizsgálatok, daganatrészek.

A vizsgálandó anyagok mikénti beküldésére vonatkozólag szívesen
adunk utasítást válaszbélyeggel ellátott levelekre.

Schweizer himzések újabb küldeménye, maradékok félárban.

Rosenblüh H. és Társa cég

értesíti a mélyen tisztelt közönséget, hogy az 1909. évre újlag, nagy elővételek folytán a már ismert **vászon**,
és chiffon maradékokat eladásra becsájtja **példátlan olcsó áron**, minden egyes méterért teljes garan-
ciát vállalunk, **tartós és hibátlan árukért.**

1000 drb.

kész, varrás nélküli alsó lepedő,
hófehér, bőr erős, darabja

1 frt. 40.

Maradékok

erős szálu pamut vászon 25 és 28
kr. **Irlandi** női ing és ágyneműre
most 31 krajcár, ennek forgalmi ára
különben 40 krajcár, vékony szálu
legjobb és legszebb minőség most mé-
tere 33 krajcár 45 krajcár helyett.

Maradékok

chiffon és madapolan 27 kraj-
cár, legjobb minőség mindenre
alkalmas, 34 krajcár, végből
vágva 45 krajcár.Vidékre a maradékokból mintát küldünk, — az alsó lepedőből próba darabot, meg nem felelő árukért a
pénzt bármikor visszaadjuk. 271

Schweizer himzések újabb küldeménye, maradékok félárban.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomott Kurzweil János és Társa budapesti festékgyárának festékével.

Szőnyegmaradékok ismét olcsón kaphatók.

Szőnyegmaradékok ismét olcsón kaphatók.